

Møte onsdag den 24. oktober 2007 kl. 10President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 9):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Dag Terje Andersen
- statsråd Heidi Grande Røys
- statsråd Terje Riis-Johansen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Før vi starter med første hovedspørsmål finner presidenten grunn til å minne om to ting. Det ene er at spørsmålene bør ligge innenfor de ansvarsområdene som statsrådene har. Det er selvfølgelig opp til statsrådene å velge om de vil svare eller ikke, men det er en fordel at spørsmålene ligger innenfor de ansvarsområdene de har. Dessuten bør tillegsspørsmålene være en oppfølging av hovedspørsmålet, slik at det blir mer flyt i debatten.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Torbjørn Hansen.

Torbjørn Hansen (H) [10:03:16]: Jeg har et spørsmål til næringsministeren.

Etter to år må vi konstatere at den lovede, aktive næringspolitikken er blitt til en uforutsigbar og aktivistisk politikk, som verken skaper arbeidsplasser eller økonomiske verdier. Gode rammevilkår for strategiske næringer har vi ikke sett noe til, heller tvert imot. Eierskapspolitikken er blitt uryddig. Det startet med skifte av styrelederen i Statoil i 2006, hvor statsministeren til slutt droppet sin egen kandidat etter opprør i regjeringspartiene og etter sterkt press fra LO. Staten virker uforutsigbar når de statseide bedriftene foretar omstilling, som Telenor og Hydro i forbindelse med salg av Opplysningen 1881, salg av Telenor Satellite Services og salg av Hydro Polymers. Omstilling følges systematisk med krav om statlig inngrep og med krav om oppsigelse av ledelse i de statseide bedriftene fra regjeringspartienes side. Så har vi Hydro, hvor næringsministeren avsatte styreleder Reinås – i strid med alle spilleregler. Det skjedde som følge av mediepress, ikke som følge av sakens reelle innhold, som departementet visste om lang tid i forveien.

Enkelte ledere i de statseide bedriftene har vært utsatt for mobbekampanjer fra regjeringspartiene over flere år. Status er at to av våre største statseide bedrifter ikke har en valgt styreleder, og at tre styrerepresentanter i Hydro ikke tar gjenvalg i protest mot Regjeringens eierskapspolitikk. Statsministeren kommer med et relativt uforståelig utspill om at toppledere er tillitsvalgte, som om de jobber i LO. Det er blitt vanskelig å rekruttere dyktige folk til styrene.

Verdens største fondsforvalter, Fidelity, retter i brev form skarp kritikk mot Regjeringens håndtering av Reinås-saken og mener at det kan skade verdiene i Norsk Hydro. Oslo Børs har flere ganger advart mot at vi har fått tilbake aksjerabatten på statseide bedrifter som følge av manglende tillit til statens eierskap.

Dette rotet går ut over bedriftene, ut over næringslivet generelt og ut over det norske folk som eier i disse bedriftene. Hva vil næringsministeren gjøre for å gjenopprette tilliten til staten som eier i norsk næringsliv?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:05:22]: Her var det mange utrolige påstander. La meg begynne med den første, om usikkerhet knyttet til verdiskaping og arbeidsplasser i Norge.

Når vi ser på resultatene, i den grad en kan ta æren, eller skylden, for det fra Regjeringens side, for arbeidsmarkedet i Norge, er situasjonen mer gunstig enn den har vært på 20 år. Det er 20 år siden vi hadde så lav ledighet som vi har nå. Det blir meldt om rekordhøye resultater i norsk næringsliv, og det er en sterk etterspørsel etter ytterligere ansatte. Så resultatene er gode.

Så velger jeg, til tross for mange premisser for spørsmålet, å gå til avslutningen til representanten Hansen, der han spør om hva vi vil gjøre for å gjenopprette tilliten til det statlige eierskapet i deleide selskaper. Den tilliten er til stede, og eierskapet er mer oversiktlig og forutsigbart enn det noen gang har vært, ved at Regjeringen har lagt fram en eierskapsmelding der vi klart og tydelig sier hvordan vi vil opptre som eier i statlige selskaper, og i tillegg sier hvordan vi ønsker å utvikle det enkelte selskap. Så eierskapet er altså mer uttalt og mer forutsigbart enn noen gang.

Når representanten Hansen viser til børsutvikling og spekulasjoner som hans partifeller og andre som er mot et aktivt eierskap, framsetter i media, viser den faktiske utviklingen at det Hansen sier, er feil. Når det gjelder Hydro, som ble brukt som et eksempel, er det slik at andelen utenlandske eiere ved inngangen av året var på 38 pst. Før den omtalte uroen i Hydro i sommer var den nede i 36 pst., men er i dag oppe i 41 pst. Det er altså sånn at utenlandske investorer ser selskaper der staten er deleier, som et godt, trygt, forutsigbart investeringsobjekt.

Torbjørn Hansen (H) [10:07:29]: Jeg tror du kan plukke opp en tilfeldig valgt næringsavis fra hvilken som helst uke de siste to årene og konstatere at næringslivet ikke oppfatter denne eierskapspolitikken verken som ryddig eller som forutsigbar.

La meg ta en konkret sak. StatoilHydro er en internasjonal gigantbedrift som er midt oppe i en krevende fusionsprosess. Selskapet må ha et velfungerende styre og en kvalifisert styreleder, og Regjeringen har nå pekt ut styreutnevning som en arena for aktivt eierskap. I boken til tidligere LO-leder Gerd-Liv Valla er det godt dokumentert hvordan dette aktive eierskapet fungerer. Der framgår det at statsministeren flere dager før Odfjell måtte gå av etter sterkt press, lovte Valla å gjøre noe med saken. Mange er derfor usikre på om det som nå skjer, er en utnevning av en kandidat som først og fremst skal ivareta politiske interesser framfor virksomhetens behov. Regjeringen har allerede gjort én fase rundt utnevning av styreleder i Statoil, og det bør ikke bli en til.

Kan statsråden si litt om prosessen Regjeringen legger opp til i forhold til dette? Og vil LO bli konsultert i denne type spørsmål?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:08:37]: Jeg tillater meg å si at når jeg nå hører den sammenblanding av saker som representanten bidrar til, skjønner jeg at noen har behov for å stille spørsmål om eierskap, for når det nå er snakk om StatoilHydro og nåværende situasjon når det gjelder styreleder i StatoilHydro, har det ingenting med statlig eierskap i StatoilHydro eller i Hydro å gjøre. Som representanten burde være kjent med, er det en situasjon knyttet til avtaler med Libya fra den gangen Saga inngikk avtalene og et spørsmål om Hydros forvaltning av de avtalene etter at Hydro overtok Saga, som er bakgrunnen for at StatoilHydros styreleder gikk av. Det har ingenting å gjøre i det hele tatt med de andre sakene som representanten blander inn her.

Jeg synes vi skal ha så stor respekt for det den tidligere styrelederen gjorde, når han selv begrunner avgangen med problemer med dobbeltrollen ved å sitte som konsernsjef i Hydro, som undersøker saken, og som styreleder i StatoilHydro, som undersøker saken, at vi respekterer at det er det som er bakgrunnen for at han gikk av. Det vil selvfølgelig bli valgt ny styreleder etter forslag fra valgkomiteen og ved valg i bedriftsforsamlingen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Børge Brende.

Børge Brende (H) [10:09:56]: Det er riktig som næringsministeren sier, at det er veldig gode tider i norsk næringsliv. Nå kom jo også Regjeringen til dekket bord i så måte. Men selv i gode tider påhviler det faktisk næringsministeren, som forvalter et stort eierskap, 40 pst. av verdiene på Oslo Børs, å opptre ryddig. At det i det hele tatt skapes en debatt og stilles spørsmål i Stortinget ved om man opptre ryddig, sier noe om at det har vært skapt usikkerhet knyttet til eierskapspolitikken.

Det er slik at Jan Reinås, tidligere styreleder i Hydro, i sommer fikk beskjed av næringsministeren om at han burde forlate jobben. Hvorfor skulle han det? Jo, fordi han hadde gjennomført noe i Hydro som næringsministeren hadde blitt informert om en og en halv måned i forkant.

Ser ikke næringsministeren at det var å rette baker for smed?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:11:18]: Det at noen ønsker å skape klarhet om statlig eierskap, er ikke noe bevis for at det er det – det er en del av den politiske debatten.

Til en konkret situasjon, knyttet til Hydro og den såkalte opsjonssaken i sommer. Jeg er glad for at dette ble brakt på bane, fordi det har festet seg et inntrykk av, som representanten nå antyder, at staten var informert om og hadde akseptert det som ble vedtatt i juli. Det er riktig at vi i juni ble informert om at Hydro hadde planer om å avvikle opsjonsavtalene. 21. juni ble vi informert om det. Samtidig ble det fra våre folk som hadde det møtet, gitt beskjed om at når en skulle avvikle de avtalene, noe vi selvfølgelig ikke var imot – Regjeringen er imot opsjonsavtaler, og er selvfølgelig ikke imot at opsjonsavtalene blir avvirket – måtte det gjøres på en økonomisk måte, bare innenfor de rammer som er strengt nødvendige. På det tidspunktet vi ble informert, var det snakk om 23–24 mill. kr for konsernsjefens opsjonsavtale. Det skulle derfor bare mangle at ikke staten som en av eierne reagerte da vedtaket i juli faktisk endte på 28 mill. kr. I tillegg ble det i det møtet gitt uttrykk for at det også kom til å bli reaksjoner på utviklingen av lederlønnen for konsernsjefen, noe som altså har blitt fulgt opp i ettertid, i tråd med de signaler som ble gitt.

Presidenten: Presidenten må minne om taletiden. Kåre Fostervold – til oppfølgingsspørsmål.

Kåre Fostervold (FrP) [10:12:58]: Næringsministerens utøvelse av eierskapet i norske bedrifter har til tider lignet det man ser i fotballens verden. Der kan man se enkelte eiere som prøver å overprøve treneren ved laguttak eller spillestil, og når treneren ikke godtar denne innblandingen, blir treneren sparket i full offentlighet. Det er ikke tvil om at Regjeringen har en annen eierskapsutøvelse enn det som er beskrevet i eierskapsmeldingen. Samtidig kan det se ut som om statsrådets partifeller på Stortinget ikke har lest eierskapsmeldingen.

Det er viktig å gi norske bedrifter forutsigbare rammevilkår, og det er viktig å gi finansmarkedet tro på forutsigbarhet når staten er en så betydelig aktør på børsen. Derfor lurer jeg på om statsråden mener at han håndterte den berømte opsjonssaken på en god måte, eller – for å si det som det høres ut i salen i dag – på en utmerket måte? Eller mener statsråden at saken kunne vært håndtert på en bedre måte?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:14:06]: For det første: La meg slå fast at eierskapet blir utøvd helt i tråd med det som blir sagt i eierskapsmeldingen. Det er der forutsigbarheten ligger. Det har f.eks. aldri fra meg som representant for eierne i de selskaper der NHD er eierdepartement, på noe tidspunkt verken blitt gitt signaler via media eller blitt kritisert avgjørelser via media. Det skjer i direkte kontakt med de aktuelle styrer – i den løpende

kontakten – i den grad en ønsker å gi noen signaler. Det kommer jeg fortsatt til å legge vekt på.

Om det har vært en god eller – hva var det representanten sa – eksemplarisk håndtering? Det jeg må konstatere, er at det har vært en korrekt håndtering i forhold til at vi allerede den 21. juni sa fra om – og understreket det som allerede var kjent – vår holdning til opsjoner, og at avvikling dermed måtte skje så rimelig som mulig. Etter det ble det gitt innrømmelser til opsjonshaverne, som det bl.a. ble påpekt i rapporten fra advokatselskapet BA–HR, som dokumenterte at de signalene ikke var fulgt opp.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgings-spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:15:23]: Eg vil ta ei anna tilnærming til problematikken. Å halda det som er lovt, er ein av dei aller viktigaste føresetnadene både for statlege og for private bedrifter.

Etablering av eit nytt industrikraftregime var eit av del klåraste løfta som Regjeringa kom med under valkampen i 2005. Om dei berre kom i posisjon, så skulle det vera «a piece of cake» å få dette på plass i løpet av kort tid. Så kjem dei i posisjon, og ingen ting skjer. Var ikkje nettopp eit poeng med å danna ei fleirtalsregjering at ein skulle kunna halda det som var lovt, og fatta vedtak der ein meinte det var viktig?

Så spørsmåla mine til statsråden er slik: Bekymrar det næringsministeren at eit nytt industrikraftregime enno ikkje er på plass? Vil næringsministeren – bokstavig talt – setja seg på olje- og energiministerens inntil eit slikt regime er på plass, eller har han i praksis gjeve opp?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:16:27]: Spørsmål knyttet til industriens tilgang på kraft engasjerer meg, tror jeg det er riktig å si. Når det gjelder spørsmålet fra representanten Sørfonn om jeg vil sette meg på olje- og energiministerens, tror jeg vel kanskje ikke det er den mest effektive framgangsmåten. Men det jeg kan forsikre om, er at den nyutnevnte olje- og energiministerens og jeg allerede har hatt samtaler med bl.a. norsk industri om dette temaet i forlengelsen av det arbeidet som den forrige energiministerens hadde igangsatt.

Det er nå arbeid i gang for å finne løsninger på framtidig sikkerhet for industrikraft i nært samarbeid med den berørte industrien. Jeg vet at den nåværende olje- og energiministerens grep tak i den saken som noe av det aller første hun gjorde etter at hun overtok det departementet. Jeg kan forsikre representanten Sørfonn om at jeg, med utgangspunkt i industriens interesser, kommer til å delta i det arbeidet.

Presidenten: Leif Helge Kongshaug – til oppfølgings-spørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:17:38]: Det er ingen tvil om at Regjeringens håndtering av det statlige eierskapet – eller kanskje retttere sagt mangel på håndtering – har fått flere uheldige konsekvenser det siste året.

Av og til kan en stille seg spørsmålet om det er Regjeringen som håndterer eierskapet. Ifølge Gerd-Liv Vallas bok, som kom ut mandag, var det jo slik at statsministeren ville at Odfjell skulle bli ny styreleder i Statoil, men at den samme Valla bestemte at så skulle det ikke være. Uansett har konsekvensene av Regjeringens håndtering av eierskapet hatt den sidevirkning at verdiene av de børsnoterte selskapene som staten er majoritetseier i, har falt. Nå kan det sies at statlig eierskap i seg selv er en begrensende faktor for et selskaps verdi, men her har vi fått en slags rød-grønn rabatt i verdiene av selskapene.

Kan statsråden anslå overfor Stortinget hvor stort verdifall vi kunne unngått om det ikke til stadighet hadde vært intern strid i Regjeringen om det statlige eierskapet, som igjen gir seg utslag i uklare styringssignaler?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:18:48]: For det første er det ikke noen intern strid internt i Regjeringen om det statlige eierskapet. Det er bred oppslutning om den eierskapspolitikken jeg la fram i form av eierskapsmeldingen.

Det er umulig å anslå verdifall når det faktiske forhold er at vi har hatt en verdiøkning. Det er feil det som representanten Kongshaug sier, at de selskapene som har statlig eierandel, har tapt i verdi etter at den rød-grønne regjeringen overtok. Jeg dokumenterte i stad, med Hydro som et eksempel, at verdistigningen har vært positiv. Det utenlandske engasjementet i selskapene har faktisk økt. Derfor hviler hele spørsmålet på feil premisser.

Det er slik at gjennom eierskapsmeldingen har vi sagt klart og tydelig hva vi vil med eierskapet generelt, og hva vi vil med eierskapet spesielt i forhold til hvert enkelt selskap. Det er akkurat det vi har sagt. Jeg la i tillegg fram eierskapsdokumentet på børsen. Jeg merket ingen rystelser den dagen. Men jeg kan forsikre representanten Kongshaug om at de selskapene staten er deleier i, utvikler seg positivt når det gjelder resultater og med tanke på børsutvikling.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:20:13]: Jeg har spørsmål til næringsministerens.

Staten er en meget stor eier i svært mange norske selskaper. Det er et eierskap som forvaltes av Regjeringen og statsråden på vegne av det norske folk.

Som nevnt tidligere ble eierskapsmeldingen behandlet i vår. Regjeringen og for så vidt Stortinget fokuserte på bl.a. selskapenes etikk og moral. Det er mulig vi burde fokusert mer på Regjeringens etikk og moral i utøvelsen av eierskapet.

Men et av de selskapene som ble behandlet den gangen, var flyselskapet SAS Braathens. Nylig ble SAS Braathens dømt for industrispionasje mot sin eneste konkurrent i Norge på innenriksflygninger, nemlig Norwegian. Dette gjør SAS Braathens for å sikre seg fordeler, og for å prøve å få tilbake det monopolet SAS hadde tidligere. Da SAS var enerådende på flygning i Norge, var det sky-

høye billettpriser og et dårlig flytilbud, og de hadde monopol på det de drev med.

I lys av det som står i eierskapsmeldingen om etikk og moral – synes statsråden det er greit å være medeier i et selskap som er dømt for industrispionasje?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:21:56]: Jeg tror i hvert fall vi må ta det riktige utgangspunktet, som faktisk er at den saken er anket og kommer opp for Høyesterett. Det betyr at dette er en sak som fremdeles er til behandling i rettssystemet. Da er det tidlig for meg å konkludere med hva som er den endelige dommen i saken – for å ta det først.

For det andre er jeg glad for den konkurransen som finnes også på det innenlandske flymarkedet. Vi er selvfølgelig opptatt av at etikk skal følges opp, herunder å ikke drive med industrispionasje, og så får rettssystemet avgjøre hvorvidt det er det som har foregått. Men hvis spørsmålet er om jeg mener at vi bør selge den andelen vi har i SAS, så mener jeg absolutt ikke det – kanskje spesielt av hensyn til bl.a. den landsdelen som representanten Korsberg selv er fra.

Det er ingen tvil om at SAS som selskap har hatt en enorm betydning for at vi i Norge har et veldig spredt og mangfoldig flyplassnettverk, noe som er en avgjørende faktor for at hele landet skal kunne ha mulighet til rask kommunikasjon. I den sammenhengen har SAS vært et viktig selskap. Det er mye av begrunnelsen for at staten er deleier i SAS, og sånn ønsker vi at det skal fortsette – selvfølgelig innenfor alle etiske retningslinjer.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:23:24]: Jeg takker for statsråden for svaret.

Jeg er helt enig i at SAS har vært et viktig flyselskap, men sånn er det ikke lenger. Det er svært mange flyselskap som kan fly på både Nord-Norge og Vestlandet – og andre ruter – dersom de får anledning til det. Jeg husker også da SAS hadde monopol på flygning i Nord-Norge. Da var det virkelig skyhøye billettpriser.

Men når statsråden ikke vil svare konkret, kan jeg stille spørsmålet av en mer prinsipiell karakter: Dersom SAS eller et annet selskap blir dømt, og det er en rettskraftig dom, synes statsråden det er problematisk å være medeier?

Det har vært signalisert at både den danske og den svenske stat ønsker og har planer om å selge seg ut av SAS. De ser ikke lenger noen begrunnelse for å være medeier i et flyselskap. Jeg kan derfor henge på følgende spørsmål: Dersom svenskene og danskene selger seg ut, vil Regjeringen på nytt vurdere et nedsalg, et utsalg av SAS?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:24:29]: Hvis det er lov å si noe om erfaring som vanlig forbruker, så er det ikke noen tvil om at det at flere selskaper opererer, bidrar til at prisene blir annerledes enn hvis bare ett selskap opererer.

På den annen side er det fremdeles sånn at det er mange ulønnsomme ruter i Norge i dag, der SAS, og for den

saks skyld Widerøe som en del av samme konsern, er en avgjørende faktor for at viktige lokalsamfunn i Norge faktisk skal ha et flytilbud. Det er i hvert fall vi opptatt av å videreføre.

Så til et hypotetisk spørsmål. Jeg må imidlertid ta utgangspunkt i de realiteter som foreligger. Den norske regjering har god kontakt med den svenske og den danske regjering, og det har bestandig vært avtalen om alle forhold som er knyttet til vårt felles eierskap i SAS som flyselskap. Og det har ikke kommet noen informasjon til oss om at danske eller svenske myndigheter på det nåværende tidspunkt har planer om å kvitte seg med den offentlige andelen av eierskapet i SAS. Tvert imot har vi en god dialog om hvordan vi som eiere kan bidra til at SAS kan utvikle seg positivt framover.

Presidenten: Kåre Fostervold – til oppfølgingsspørsmål.

Kåre Fostervold (FrP) [10:25:57]: La oss fortsette med etikk og moral. Statsråden har lagt stor vekt på etikk og moral i eierskapsmeldingen, og finansministeren gjør det samme når det gjelder forvaltningen av utenlandsformuen vår. Det som statsråden med sine kolleger ikke har fokusert fullt så mye på, er den etiske utøvelsen i statlige forvaltningsorgan.

Riksrevisjonen har nok en gang kommet med sterk kritikk av departementene og statlige virksomheters brudd på regelverket for offentlige anskaffelser. Riksrevisjonen understreker at det er snakk om mange brudd, og det er tydelig at Regjeringen ikke har satt fokus på etterlevelse av dette regelverket. Resultatet er at mange bedrifter ikke får mulighet til å komme inn på det markedet, og at statsadministrasjonen blir unødvendig dyr.

Vil statsråden, som er næringsminister med ansvar for rammevilkår for næringslivet, ta ansvar for å skjerpe bruken av regelverket i det offentlige og understreke alvoret ved brudd på innkjøpsreglene? Vil statsråden stille like strenge krav til departementenes etterlevelse av lover og regler som han stiller til børsnoterte selskaper?

Presidenten: Presidenten vil minne om det han sa ved åpningen av møtet, at tilleggsspørsmålet bør være en oppfølging av hovedspørsmålet.

Kåre Fostervold (FrP) [10:27:09]: Spørsmålet dreier seg om etikk og moral, president.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:27:14]: Jeg må få lov til å minne om hva presidenten sa ved innledningen av møtet i forhold til hvilket departement som har ansvaret for hvilke områder. Nå er det faktisk sånn at den ansvarlige statsråd for offentlige innkjøp er til stede, og da synes jeg kanskje det er noe spesielt hvis jeg skal svare på det.

Men jeg kan si at når det gjelder de innkjøp som mitt departement har ansvaret for, skal vi selvfølgelig legge de etiske retningslinjene til grunn for vår innkjøpspolitikk, som representanten etterspør. Jeg anser det som en selvfølge å følge opp Riksrevisjonens merknader på det punk-

tet, men den generelle innkjøpspolitikken ligger altså under fornyingsministeren, som er til stede i salen.

Presidenten: Torbjørn Hansen – til oppfølgings-spørsmål.

Torbjørn Hansen (H) [10:28:10]: Fremskrittspartiet tar i sitt spørsmål opp en viktig problemstilling knyttet til statens eierskapspolitikk, nemlig risikoen for rolleblending og risikoen for at staten blir knyttet opp til aktiviteter som ikke akkurat gir et godt renommé utad.

Representanten Korsberg tok opp situasjonen i SAS. Denne problemstillingen kan jo også lett overføres til eierskap i andre bedrifter, f.eks. StatoilHydro, og selskaper som opererer i et felt hvor konkurransehensyn er viktig, og hvor det også kan oppstå korrupsjonssaker. Vi har jo sett flere eksempler på det.

Staten skal sikre sunn konkurranse, og staten skal være en veldig tydelig aktør i forhold til korrupsjon.

Vi har også en situasjon hvor Telenor opererer i Øst-Europa og blir anklaget for å ha en for sterk tilknytning til den norske stat som nasjon.

Ser ikke statsråden at det i mange tilfeller ville vært en fordel med et tydeligere skille mellom butikk og politikk, et tydeligere skille mellom statens oppgaver og selskape-nes oppgaver?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:29:12]: Det synes jeg er et godt spørsmål. Det er en situasjon som vi i Regjeringen er veldig opptatt av, nemlig å skille mellom hva som er eierskapsproblemer, og hva som f.eks. er forvaltningsspørsmål. Det er viktig å skille de rollene. Men nettopp derfor synes jeg det er viktig at vi når vi behandler eierskapsproblemer, som vi da tydeliggjør gjennom en egen melding om eierskapet og et eget eierskapsdokument, er tydelige på at vi som eiere forventer det som myndighetene forventer av alle norske selskaper ved opptreden i utlandet – å unngå korrupsjon og andre uheldige forhold knyttet opp mot etikk. Vi synes det er åpenbart at de selskapene der staten er en av eierne, skal være foregangsselskaper på det området. Der er jeg enig i representanten Hansens problemstilling, men jeg tror ikke at selskapene ville bedret sin opptreden utenlands ved ikke å ha et betydelig statlig eierskap. Jeg tror tvert imot at det er en fordel når de skal gå internasjonalt.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgings-spørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:30:35]: Jeg legger til grunn at det er enhver norsk borgers plikt og enhver statsråds plikt å etterleve kamp mot kriminalitet og sørge for at korrupsjon ikke foregår. På den bakgrunn vil jeg gjerne følge opp det første spørsmålet, for jeg føler at det er knyttet til mulige situasjoner i forbindelse med det som på «nynorsk» heter «good governance», «corporate responsibility» osv.

Mitt spørsmål knytter seg til en debatt vi har hatt i stortingsalen flere ganger, senest for en uke siden, nemlig

situasjonen for varslere. På normalt norsk heter de vitner, men i lukkede systemer heter de varslere. Statsråd Bjarne Håkon Hanssen slo for en uke siden fast at det var et spesielt statlig ansvar å ha en kultur for at varslere skal kunne føle seg vel når de sier fra. Vi har hatt rystende eksempler på at mange har følt at varsling var noe av det mest ugne de gjorde, selv om de fikk rett. Ser statsråden det som sitt ansvar der han utøver eiermakt, direkte eller indirekte, å ha en slik kultur og en slik tone at varslere føler seg som vitner og ikke som sladrehanke?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:31:36]: Svaret på spørsmålet er ja. Jeg tror at et vesentlig bidrag fra oss som eiere er å sette antikorrupsjon på dagsordenen, ha etiske spilleregler og stille krav til selskapene om at de skal utforme etiske spilleregler. Det bidrar til å sette den type spørsmål som representanten tar opp, på dagsordenen i det enkelte selskap. Det vil bidra til å gjøre det enklere for underordnede å følge retningslinjene og – heldigvis – ta på seg den belastningen det noen ganger kan føles som, å gjøre det som er riktig og ikke bare det som er bekvemt. Så svaret på spørsmålet er ja.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:32:30]: Eg har eit spørsmål til næringsministeren.

Kristeleg Folkeparti er oppteke av å ha ein næringspolitikk for heile mennesket. Det er i tråd med moderne leiingsfilosofi å sikra god balanse mellom arbeid og fritid, tid til familie og vennar, og det å kunna nyta frisk luft og vakker natur. Difor vil me gje sjølvstendig næringsdrivande gode trygdeordningar i samarbeid med svangerskap og fødsel, og me vil utvida pappapermisjonen.

Likevel er det slik at skatt og avgift er ein vesentleg føresetnad for sunt og oppegåande næringsliv. I den nye skattemodellen, som vart innført i førre periode, aksepterte næringslivet utbytteskatt mot ei nedtrapping av formuesskatten. Dette var i praksis ein samfunnskontrakt. Han er ikkje oppfylt. Det bekymrar oss i Kristeleg Folkeparti. Det er ei praktisk løysing som kan få brei tilslutning, og som kan fjerna skatten på arbeidande kapital.

Eit anna forhold er at arveavgifta i dag rett og slett hindrar eit fornuftig generasjonsskifte i mange familiebedrifter. Kristeleg Folkeparti vil fjerna arveavgifta når neste generasjon driv familiebedrifta vidare i minst ti år. Me meiner at det er langsiktig tenking, og at det skal premierast i staden for at ein vert straffa. Eg har tidlegare spurt næringsministeren både om formuesskatt på arbeidande kapital og om arveavgift. Eg har fått ganske positive svar, så eg har vore litt optimistisk. Men det hjelper ikkje når Regjeringa nok ein gong legg fram eit statsbudsjett utan å gjera noko med verken formuesskatt eller arveavgift.

Spørsmålet er då: Kvifor vert ikkje dette følgt opp? Er ikkje forslaga interessante for næringsministeren? Eller er det rett og slett slik at han ikkje har fått gjennomslag i Regjeringa?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:34:13]: Det er selvfølgelig slik at hele Regjeringen står bak statsbudsjettet slik det foreligger.

Det er ikke helt riktig som representanten sier, at det ikke er gjort noe med disse skatteartene. Bunnfradraget har økt, og det har en ganske stor fordelingsmessig betydning når det gjelder f.eks. formuesskatt. Formuesskatten er altså en av de skatteartene som mest tydelig treffer vårt mål om en rettferdig fordelingspolitikk. Formuene i Norge er veldig ujevnt fordelt. Det er altså slik at selv om mange kanskje ikke framstår med høye inntekter i dagens ligningstabeller – for å si det på den måten – treffer formuesskatten veldig godt dem som har mye å bidra med til samfunnet, og som bør bidra.

Når er det ikke slik at denne regjeringen har lovet – og det sa heller ikke representanten, men han antydte det innledningsvis – en samfunnskontrakt som fjerner formuesskatten. Ingen av de partiene som nå sitter i regjering, har lovet at formuesskatten skal fjernes. Det kommer vi til å holde.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:35:24]: Då er me ved noko av kjernen i spørsmålsstillinga mi. Dersom ein skal ha tillit til at myndigheitene er føreseielege, kan det ikkje vera slik at ein ser heilt vekk frå dei avtalene som er inngått tidlegare. Me hadde faktisk ein samfunnskontrakt. Næringslivet aksepterte at utbytteskatt vart veksla mot ein reduksjon i formuesskatten.

Eg innser at denne regjeringa ikkje vil vidareføra det opplegget som den førre regjeringa hadde – me sa ei halvering i løpet av 2007, med sikte på endeleg avvikling.

Ein annan måte å gjera dette på som likevel viser at ein tek ei avtale på alvor, er å fjerna formuesskatten på arbeidande kapital. Dermed løyser ein dette og får ein vinnvinn-situasjon.

Når det gjeld arveavgift, som statsråden ikkje kommenterte, er det eit glitrande forslag som eg skal lova at me i Kristeleg Folkeparti ikkje kjem til å gje oss på før det er innført. Det hindrar misbruk, og det premierer hjelp til generasjonsskifte i familiebedrifter. Det er noko som er nødvendig.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:36:33]: Da er vi kanskje ved det punktet hvor representanten mente at tidligere svar fra meg i Stortinget hadde gjort ham optimistisk.

Vi jobber jo med spørsmål knyttet til overgang fra eksisterende til nytt eierskap i bedriftene, ikke minst i små og mellomstore bedrifter. Det har jeg svart positivt på tidligere. Vi er opptatt av situasjonen i overgangsperioden. Men vi har altså ikke, innenfor de budsjetttrammer som vi nå har lagt, og innenfor den forpliktelsen vi har tatt på oss, at skattenivået skal være det samme som i 2004, valgt å kunne prioritere formuesskatt i forhold til f.eks. det jeg sa i stad, å gi økt bunnfradrag, for på den måten å nå de grupper som mest trenger å få lettelser i form av en omfordelingspolitikk.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Kjell Arvid Svendsen.

Kjell Arvid Svendsen (KrF) [10:37:39]: Jeg er glad for at statsråden er opptatt av og jobber med spørsmålene som gjelder systemet for mellomstore bedrifter. Det gjelder spesielt betingelsene for familiebedriftene. Det systemet vi har i dag, gjør at en må betale formuesskatt selv om bedriften går med underskudd, og det tapper egenkapitalen og det som er bygd opp.

Jeg har et konkret eksempel fra egen kommune, der tre ungdommer i 20- og 30-årene mistet sin far. Dette var en familiebedrift, og med dagens skattesystem og regime hadde de måttet låne 12–15 mill. kr for å beholde bedriften i kommunen. Gjør dette inntrykk på statsråden? Har han tenkt å gjøre noe med situasjonen? Er statsråden komfortabel med situasjonen? Kan vi vente et resultat av det arbeidet som pågår?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:38:36]: La meg for det første si at når det gjelder vilkårene generelt for små og mellomstore bedrifter – og mange av dem er jo personeide selskaper – foreligger det forslag til forbedringer i form av muligheter for fødselspermisjon, i det statsbudsjettet som nå er lagt fram.

Når det gjelder eksemplet fra kommunen, er det vanskelig å forholde seg til hvor belastende et behov for lån på 12–15 mill. kr er, uten å vite verdien av det selskapet som faktisk overtas. Det er vanskelig å kunne kommentere den type enkeltsaker med så begrenset bakgrunnsinformasjon. Det vi er opptatt av, er at gode industrielle bedrifter skal kunne drives videre av neste generasjon, og utviklingen i dagens næringsliv tyder på at situasjonen også for den delen av næringslivet faktisk er veldig god, med de økonomiske resultater og med den aktivitet som vi ser rundt omkring i landet.

Presidenten: Gjermund Hagesæter – til oppfølgingsspørsmål.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:39:55]: I Noreg er skattar og avgifter blitt skjerpa dei siste åra, samtidig som våre naboland har gått i motsett retning. I Sverige har ein no teke grep for å fjerne formuesskatten, samtidig som vi skjerpar formuesskatten i Noreg, spesielt på arbeidande kapital. Det betyr at norske eigarar må trekkje ut kapital frå bedriftene for å betale formuesskatt, mens svenske eigarar ikkje treng å trekkje ut kapital frå bedriftene for å betale formuesskatt. Det gjer altså at bedrifter som er ått av nordmenn, blir tappa for kapital i langt større omfang enn bedrifter som er ått av utlendingar. Og når bedriftene blir tappa for kapital, vil dei sjølv sagt vere dårlegare rusta til å møte vanskelege tider.

Mitt spørsmål til statsråden er: Synest statsråden at denne utviklinga er uproblematisk, eller synest han at det er problematisk at bedrifter som er ått av nordmenn, blir tappa for kapital på denne måten?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:41:04]: Representanten tar utgangspunkt i Sverige. Selv i et så nærliggende land som Sverige er det betydelige forskjeller fra oss i systemene for beskatning av næringslivet. Jeg går ut fra at representanten er kjent med at man i Sverige har et annet nivå på arbeidsgiveravgift. Så har altså vi høyere nivå på beskatning av formue. Det er noen forskjeller i systemet, men det betyr ikke at næringsbeskatningen i Norge totalt sett er ugunstig – tvert imot. Norge er i dag et veldig gunstig land å drive næringsvirksomhet i. Jeg vil for min del si at jeg ville være betenkt over å løfte arbeidsgiveravgiftene opp på det nivået de har i Sverige. Så hvis man antyder å kopiere det svenske skattesystemet, må man ta med *alle* elementer i skattesystemet – og jeg mener dagens næringsbeskatning i Norge er fullt ut konkurransedyktig med den svenske.

Presidenten: Jan Tore Sanner – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:42:15]: Denne debatten handler ikke om rikdom, den handler om arbeidsplasser. Regjeringen velger å straffe privat eierskap i bedriftene. Det rammer familieeide hoteller. Det rammer familieeide små og mellomstore bedrifter over hele Norge.

På den annen side velger Regjeringen å opprette et statlig fond for å investere i næringslivet. Det leder meg til spørsmålet: Er det slik at Regjeringen mener at statlig kapital er bedre enn privat kapital? På den ene siden øker man skatten når familier er medeiere i eller eiere av bedrifter, og straffer den private kapitalen. På den annen side har Regjeringen åpenbart kommet til den konklusjon at det er for lite kapital i markedet, og derfor oppretter man et statlig fond for å investere i næringslivet.

Er det slik at den rød-grønne regjeringen ser på statlig kapital som bedre enn privat kapital?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:43:24]: Nei, men vi mener at statlig og privat kapital kan jobbe godt sammen.

Når det gjelder det foreslåtte fondet som skal kunne investere i nyetablerte bedrifter i en tidlig fase, kan det best sammenlignes med SND Invest, som dessverre ble solgt av den forrige regjering.

Norge er i en unik posisjon internasjonalt. Vi er det fordi i Norge har staten mye kapital – de gamle ideologiene som både Høyre og for den saks skyld Arbeiderpartiet hviler på, er bygd opp med utgangspunkt i at vi faktisk ikke hadde en rik, men en fattig stat. Dette bringer Norge i en helt ny situasjon, og jeg vil gjerne invitere Høyre til å være med på en diskusjon: Hvordan kan vi i fellesskap bruke den muligheten som den statlige kapitalrikdommen gir, sammen med privat og utenlandsk kapital, til å investere i det næringslivet som skal bære velferdssamfunnet den dagen oljealderen er over? Det var den debatten vi burde ta, og den handler ikke om formuesskatt.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål

Lars Sponheim (V) [10:44:39]: Jeg tar gjerne den utfordringen statsråd Andersen nå gir. Statlig og privat eierskap kan jobbe godt sammen. Da er det viktig at balansen er god. Statsråd Andersen har vært norgesmester i å bidra til statlig eierskap, gjennom fokus på statlig eierskap og omfanget av statlig eierskap, og ikke minst ved å snakke om statlig eierskap, mens det private eierskapet har fått mye mindre oppmerksomhet.

Det statlige eierskapet vokser. Vi ser også at utenlandsk privat eierskap i Norge vokser. Senest i gårsdagens mediebilde hadde dette et stort omfang. Det er i og for seg bra, men da er det viktig, i denne balansen mellom stat og privat, at også det private norske eierskapet får oppmerksomhet, gode rammer og god politikk. Det statsbudsjettet som er lagt fram, viser det motsatte. Det gjør, gjennom endringer i formuesbeskatningen, at det blir dyrere å eie norske bedrifter.

Jeg ber ikke statsråden ta avstand fra sitt eget budsjett – til det er han altfor profesjonell – men jeg spør ganske enkelt: Hva kan det private norske eierskapet framover vente av positive, viktige signaler fra en statsråd som vil ha en balanse mellom de ulike eierformer?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:45:42]: De private eierne kan forvente en forutsigbar stat som eier i de selskapene der vi er store. Derfor har vi lagt fram eierskapsmeldingen, der vi klart gir uttrykk for hva som skal være profilen til statens eierskap. En kan også forvente at det statlige virkemiddelapparatet bidrar til næringsutvikling i Norge. Det gjelder f.eks. forskning, der det har vært en betydelig økning hvert år etter at denne regjeringen tok over – og det sier jeg ikke i motsetning til representanten Sponheim, som også er opptatt av forskning. Det er et viktig område framover. Så har vi virkemidler gjennom Innovasjon Norge. Vi har doblett innsatsen i forhold til f.eks. reiseliv. Alle virkemidler av den typen skal være støttefunksjoner i forhold til privat kapital.

Når det gjelder det fondet som ble nevnt av forrige representant, har vi satt en begrensning på at det kan eie inntil 49 pst. av f.eks. selskaper som er i det som jeg er sikker på at representanten Sponheim kjenner som begrep, altså blodbadfasen, den vanskelige nystartingsfasen. Det er vel nettopp et eksempel på statlig og privat kapital sammen. Det er et tilbud til privat kapital om å ha statlig kapital ved siden av seg for å bidra til at gode ideer kan realiseres og industrialiseres.

Presidenten: Vi går over til neste hovedspørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:47:09]: Mitt spørsmål går til landbruks- og matministeren.

Det skjer dramatiske endringer i den internasjonale landbruks- og matpolitikken. Det er et økende behov for biodrivstoff, og det er klimaendringer som fører til naturkatastrofer som tørke og flom. Endringer i atferdsmønstre og økt levestandard i store land som Kina og India gjør at vi står overfor en mulig global matkrise, med underskudd på mat og betydelig økte priser på verdensmarkedet.

OECD anslår i en rapport at verdens matvarepriser kommer til å stige med mellom 20 og 50 pst. det kommende tiåret, og at stigende priser på basisvarer som korn og mel kan føre til sosial uro og politiske problemer. Eksempelene er mange. Hvetepriene på verdensmarkedet har steget med 50 pst. på kort tid. Verdens kornlagre rekker bare til 50 dagers forbruk. Det er den minste reserven verden har sett på minst 100 år, når vi ser bort fra de to verdenskrigene. Melkeprisene i Europa har steget med mellom 80 og 90 pst. i år, og prisen på egg forventes å stige med 50–60 pst. i Australia i høst. I Etiopia har kjøttprisene steget med 50 pst. det siste året, og i tillegg kommer den kraftige økningen i etterspørsel etter kjøtt i Kina og India, som nevnt innledningsvis.

Det sier seg selv at når etterspørselen øker i to land som utgjør nesten 40 pst. av jordas befolkning, blir konsekvensene dramatiske. Dette er en utvikling som også vil få betydelige konsekvenser for Norge og norsk landbrukspolitikk. Hvilken strategi har landbruksministeren og Regjeringen for å møte disse nasjonale og internasjonale utfordringene?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:49:18]: Jeg vil berømme representanten Kongshaug for å ta opp et viktig og overordnet spørsmål. Det er helt åpenbart at den virkelighetsbeskrivelsen som representanten her tar opp, er en del av det som vi ser rundt oss, og jeg mener at det definitivt er behov for å tenke igjennom hva vi nå ser.

Vi har hatt en situasjon på de internasjonale matvaremarkedene og i internasjonal matproduksjon som har gått mer eller mindre i én retning siden – jeg hadde nær sagt – prærrien ble dyrket opp i USA for 150 år siden, mens det som nå skjer, med unntak av noen skift rundt oljekrisen på 1970-tallet og også litt på 1990-tallet, er et brudd med en trend som har vart lenge. Vi vet selvsagt ikke hva som skjer videre, men det som representanten tar opp rundt klimaendringer og rundt økt etterspørsel, er åpenbare faktorer som tyder på at vi får en annen situasjon internasjonalt.

Det er en realitet at produksjonen av f.eks. korn er høyere enn noen gang, så det er etterspørselen som i stor grad gjør at vi f.eks. på kornsektoren har den situasjonen vi har nå. Jeg mener at dette avdekker at problemstillinga knyttet til den norske politikken og endringene i Norge, går på viktigheten av å ta vare på den dyrkede jorda, altså det at vi nå ser at dyrket mark i Norge er en ressurs som må benyttes for å kunne produsere mat. Vi må i tillegg føre en landbrukspolitikk som gjør at vi klarer å utnytte mulighetene for å produsere mat i Norge på en miljømessig måte i områder av landet som kanskje har vært mindre i fokus fram til nå. Det å føre en konsekvent landbrukspolitikk som bidrar til en høy norsk matproduksjon, mener jeg er det beste bidraget i forhold til den internasjonale situasjonen vi nå ser.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:51:20]: Det er ingen tvil om at økt etterspørsel etter mat og nye anvendelsesområder for produkter som tradisjonelt har vært brukt utelukkende til mat, som f.eks. mais, som nå mer og mer bru-

kes til å lage bioetanol til amerikanske biler, også endrer forutsetningene for de pågående WTO-forhandlingene. Det vil på sett og vis være nødvendig for de fleste nasjoner å repositionere seg.

Av gårsdagens utgave av Nationen ser vi at leder i Felleskjøpet AGRI, Steinar Dvergsdal, mener at situasjonen må utnyttes til å øke matvareprisene. Er statsråden enig i det, eller ser statsråden at det vil være mulig for Norge å opprettholde et effektivt importvern på et mye lavere tolltaknivå, med økende verdensmarkedspriser, gitt at ikke Dvergsdals strategi blir fulgt? Og, vil statsråden involvere Stortinget i en slik repositionering av de norske interessene i WTO-forhandlingene?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:52:27]: Her er det flere spørsmål som blir tatt opp.

Når det gjelder det som skjer rundt WTO, er situasjonen den at vi nå er inne i en fase hvor forhandlingene er forsøkt intensivert. Det har vært forhandlinger i sommer på teknisk nivå. Vi har forsøkt å ta enkeltelementer videre i prosessen. Så er det lagt opp til at det skal være en politisk prosess i løpet av høsten knyttet til den videre framdrift på litt større områder. Om det lykkes, vet vi ikke, men det er i alles interesse at en forsøker å komme videre før det nærmer seg presidentvalg i USA. Det er situasjonen nå i forhold til WTO.

Når det gjelder den norske debatten om priser på mat, er representanten Kongshaug vel kjent med at jordbruksforhandlingene, som skjer en gang i året, er arenaen for den type diskusjoner. Vi skal selvsagt komme tilbake til disse problemstillingene i forbindelse med jordbruksoppjøret til våren.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Lars Sponheim.

Lars Sponheim (V) [10:53:42]: Det er min oppfatning at økende verdensmarkedspriser må bringe en ny dynamikk inn i WTO-forhandlingene, for det er mulig å opprettholde importvernet med lavere tollsatser enn det ville vært med lavere verdensmarkedspriser. Så det er jeg helt sikker på at det kommer til å bli en prosess rundt.

Det mitt spørsmål kommer til å gå på, som oppfølging av dette, er at denne situasjonen etter mitt skjønn skaper grunnlag for optimisme framover. Det at verden trenger mat, og prisene gjenspeiler det, må gi muligheter også til å bygge ned forskjellene mellom norsk landbrukspolitikk og internasjonal landbrukspolitikk. Derfor ble jeg overrasket da jeg fikk dagens Nationen i hendene i dag. Jeg måtte begynne med å se på årstallet, for å se om dette var noe gammelt som noen hadde lagt inn til meg for å holde moro med meg – det skjer! – men den var altså fra i dag. Finanspolitisk talsmann for statsrådets eget parti her i huset går ut og sier at det er den verste krise i landbruket på 40 år. Jeg ser investeringsvilje og profesjonalisering i landbruket rustet for en ny tid. Og representanten sier at «det pågår en bevisst årelating av den norske bondekulturen og familiebrukene». Er statsråden en årelater av landbruket?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:54:53]: Jeg tror vi skal være ærlige og si at den inntektsutviklinga som vi hadde i landbruket de siste ti åra fram til vi overtok, 2,75 pst. i gjennomsnittlig inntektsutvikling, har skapt en situasjon med betydelige utfordringer og forventninger i landbruksnæringa. Så mener jeg at det vi har gjort de to siste åra i forbindelse med jordbruksoppgjøret, viser at vi er inne i en annen bane, inne på en annen kurs, som gir grunnlag for optimisme. Jeg mener – for å dra det videre i forhold til inngangen på representanten Sponheims spørsmål – at de mulighetene som nå ligger på markeds-siden, både nasjonalt og ved at en ser at prisbildet endrer seg utenlands, gir grunn til optimisme for norsk landbruk og matproduksjonen i Norge framover.

Presidenten: Kåre Fostervold – til oppfølgingsspørsmål.

Kåre Fostervold (FrP) [10:55:49]: I lys av de globale signaler om sviktende matproduksjon og økte matvarepriser virker det mot sin hensikt å fortsette bruken av produksjonsbegrensninger i Norge. Man burde i et slikt verdensmarked gjøre som Fremskrittspartiet har tatt til orde for i alle år, nemlig fjerne de produksjonsbegrensninger som hindrer norske bønder i å hente mer av sin inntekt fra markedet. Dagens landbrukspolitikk, elsket av denne regjeringen, er vel den største enkeltfaktoren som får folk til å rømme bygdene. Kan det være i lys av den nye globale matvaresituasjonen at statsråden har kommet på nye tanker om norsk landbrukspolitikk? Med en mer offensiv holdning overfor landbruket og den enkelte bonde, der produksjonsmulighetene på brukene blir fullt utnyttet, mener Fremskrittspartiet at behovet for passive støtteordninger for landbruket blir overflødig. Vil statsråden fjerne de produksjonsbegrensninger som mange bønder blir ut-satt for?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:56:50]: Er det noe som det vi nå ser, i hvert fall viser, er det at Fremskrittspartiet tar feil. De forslagene som Fremskrittspartiet har fremmet i landbrukspolitikken, er feil medisin i den situasjonen vi er oppe i. Jeg vet ikke om Fremskrittspartiet fortsatt forneker klimaendringene og det som skjer rundt oss på det området, men det er åpenbart at det som skjer på miljøsidene, er en helt vesentlig faktor for matvaresituasjonen i verden framover. Så det vi ikke trenger, er Fremskrittspartiets forslag om å kutte 5 milliarder kr på statsbudsjettet i overføringer til landbruket i Norge, som ville ført til en dramatisk redusert matproduksjon og et redusert bidrag til de utfordringene som det virker som om Stortinget er i ferd å samle seg om at vi ser ute, og som ville ført til at vi tok mindre ansvar for den situasjonen som representanten Fostervold også tar opp her i dag.

Presidenten: Elisabeth Røbekk Nørve – til oppfølgingsspørsmål.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [10:57:52]: Bare i år har rundt 650 bønder solgt melkekvoten sin. Nedleggin-

gen av melkebruk fortsetter i forsterket tempo under den rød-grønne regjeringens regime. Regjeringen har også svekket bøndenes mulighet til å hente ekstraintekter på tilleggsnæringer som f.eks. småkraftverk.

I Nationen i dag, som det har vært vist til tidligere, hevder Per Olaf Lundteigen at situasjonen for norske bønder er «like ille i dag som på 1960-tallet». Han er «ikke fornøyd» med hva egen statsråd og regjering har utrettet til nå. Lundteigen hevder videre at det «må komme en tydelig beskjed fra regjeringen om at de ønsker bøndene vel».

Høyre mener det er på høy tid å tenke nytt, og at det haster med å få på plass en landbrukspolitikk som gir bøndene tilbake tapte muligheter. Ser statsråden nå at landbrukspolitikken må legges om, og at bønder som ønsker å satse på en framtid i norsk jordbruk, må gis større frihet og mulighet til å drive mer lønnsomt enn det gjøres i dag?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:59:03]: Jeg synes det er interessant at representanten Røbekk Nørve nå bruker det som har skjedd de siste ett-to åra, som argument for at Høyres løsninger virker, og at denne regjeringas løsninger ikke virker. Det er ikke sånn at norske bønder endrer investeringsstrategi fra frokost til middag på en dag. Det er ikke sånn at vi ser endringene ute på bygda i løpet av en-to måneder – et halvt år. Det som vi nå ser av investeringsbeslutninger ute på bygda, er et resultat av vurderinger hos den enkelte bonde i løpet av svært mange år. Det var vel en forsker som mente at konsekvensen av den politikken som Regjeringa nå fører, vil vi se først om ti år. Jeg skal ikke si at det tar så lang tid, men at det er langsiktighet som preger landbruksnæringa, er åpenbart.

Så jeg synes kanskje at representanten fra Høyre burde ta ansvar i den grad en mener at det er ting som ikke er bra nok, f.eks. at tallet på bønder som selger kvoter, er høyere enn en ønsker.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgingsspørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:00:16]: Landbruket har vore rygggrada i næringsliv og busetnad i landet vårt gjennom uminnelege tider. Framleis er jordbruket sjølv livsnerven i distrikta og den sentrale aktøren når det gjeld å ta vare på kulturlandskapet. Men jordbruket er ikkje skjerma for endringar, og det vert stadig utsett for aukande internasjonal konkurranse og for ein krevjande marknad. Også i Sveits, som er vår nærmaste allierte i WTO-forhandlingane og i EFTA, skjer det forandringar. I sommar gjennomførte Sveits ei nærmast full fjerning av importvernet for ost i handelen med EU. Kva tenkjer landbruksministeren om dette, og kva for konsekvensar meiner han det vil få for Noreg at vår viktigaste samarbeidspartnar i handelsforhandlingane om landbruksvarer fjernar importvernet mot EU når det gjeld ost?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:01:07]: I forhold til alliansebygginga og de landene vi samarbeider med inn mot WTO, er det jo en utfordring nær sagt hele tida at ulike land foretar ulike vurderinger på deler av politikkom-

(Statsråd Riis-Johansen)

rådet landbruk. Jeg har selv akkurat vært i Japan og Korea og diskutert WTO-spørsmål med kollegaene mine i de landene, og det er jo ikke slik at Norge og Korea eller Norge og Japan, eller for den saks skyld Norge og Sveits, har like interesser på hele området. Vi har noen felles overordnede interesser, og de går primært på viktigheten av å kunne beholde et importvern framover som er solid nok i forhold til å ta vare på den nasjonale landbrukspolitikken slik som vi kjenner den. Så har Sveits valgt, som representanten Sørfonn helt riktig sier, å foreta endringer i forhold til ost inn mot EU. Det er et valg de har tatt. Jeg har selv hatt møte med min sveitsiske kollega om de spørsmålene, og det er ikke noe i de sveitsiske posisjonene og de sveitsiske holdningene som tyder på at Sveits går bort fra de områdene og de posisjonene vi er enige om i forhold til WTO.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Bård Hoksrud (FrP) [11:02:30]: Mitt spørsmål går til fornyingsministeren: I statsbudsjettet for 2008 foreslås det å kutte kraftig i bevilgningene til bredbånd. Begrunnelsen er at bredbåndsdekningen snart nærmer seg 100 pst. Dette hevdes med bakgrunn i Teleplans dekningsanalyse for 2007. I denne rapporten definerer en bredbånd som kapasiteter over 640 kB. Ja, det er slik at man kan se web-tv fra Stortinget, men man kan altså ikke se NRK TV på web, og man kan heller ikke se TV 2 på web. Det er definisjonen på bredbånd fra Teleplan. Dette er langt unna de 1500 kB som de fleste Internett-leverandørene i dag leverer som et minimum, men det er klart at med så lave krav til å definere hva som er bredbånd, kan man jo sole seg i glansen av at man har oppnådd nesten 100 pst. Spørsmålet blir allikevel: Er det slik at Regjeringen definerer 640 kB som et tilstrekkelig bredbånd for folk flest, og hva er den reelle dekningsgraden og behovet for ytterligere midler til utbygging dersom man skal legge leverandørenes kapasitet og ønske til grunn?

Statsråd Heidi Grande Røys [11:03:38]: Det er litt spesielt å kalle det eit kutt i breibandsinvesteringane. Breibandsinvesteringane til denne regjeringa følgjer jo nettopp løftet til Regjeringa, som er gitt i Soria Moria-erklæringa, om at vi skal ha breibandsdekning til alle husstandane innan utgangen av dette året. Det er det vi har løyvt i forhold til. Når vi så har konsulentrapportar, der ein har undersøkt marknaden, som fortel oss at vi med dei løyvingane vi har, rekordstore 377 mill. kr i inneverande år, vil kome opp i at 99 pst. har tilgang til fast breiband – i tillegg har vi ICE, Netcom og Telenor si utbygging av mobilt breiband – har vi nådd målet, men ikkje akkurat ved nyttår, fordi ein del operatørar treng å bruke noko lengre tid for å få utbygt breibandet. Så har eg sagt at vi har sett av 30 mill. kr for neste år nettopp for å ha noko i bakhand dersom vi ser at det framleis er nokre kvite flekkar. Vi veit bl.a. at kapasiteten i linjene til Telenor har vore ei utfordring nokre plassar. Det vert løyst ved det ein har

hatt ute på anbod. Men det er ingen tvil om at denne regjeringa har satsa stort på breiband, vi er opptekne av å nå denne målsetjinga, og difor har vi nettopp òg hatt dei rekordstore løyvingane som vi har hatt.

Når det gjeld å definere kva som er breiband, har jo Stortinget gjort det for oss i førre periode, med eit breitt fleirtal, men der Framstegspartiet ikkje var med. Framstegspartiet må gjerne lage seg sine egne definisjonar på breiband – dei vil helst ha ein minimumsstandard. Det er den sikraste måten å sørje for at veldig mange får eit dårleg breiband over lengre tid, på. Det som Stortinget har bestemt, er at ein skal kunne laste opp og ned levande lyd og bilete, altså ein brukardefinert definisjon av breiband. Det held eg meg til, og det la førre regjering òg til grunn for si breibandsutbygging, men i motsetning, som sagt, til førre regjering brukar altså vi pengar òg frå det offentlege si side på at folk skal få breiband.

Bård Hoksrud (FrP) [11:05:35]: For det første var ikke Fremskrittspartiet en del av regjeringen forrige gang. Men det er helt riktig at vi er opptatt av å få høyere kapasitet, og derfor var vi heller ikke enige om det forliket. Jeg registrerer da at for statsråden er det slik at 640 kB er akseptabelt, og at man skal kunne se web-tv fra Stortinget, men at folk skal kunne få med seg nyheter på web-tv fra NRK eller TV 2, er det ikke så farlig med etter statsrådens mening. Jeg ser også ofte at det kommer pressemeldinger fra statsråden om at det blir 100 pst. bredbåndsdekning i løpet av 2007, og det er jo ikke tvil om at man ikke oppfyller kravet om 100 pst. bredbåndsdekning i 2007. Er det ikke da litt flaut for en statsråd ikke å kunne innfri løftet om bredbånd til alle, når man til og med har valgt å legge til grunn en kapasitet som er langt lavere enn det de fleste mener er en forutsetning for å kunne kalle det et skikkelig godt bredbånd?

Statsråd Heidi Grande Røys [11:06:27]: Eg òg ynskjer meg høgare kapasitet. Men det som vil vere den beste oppskrifta for å sørje for at ein god del av oss, spesielt vi som bur ute i distrikta, får den lågast moglege kapasiteten og ikkje heng med på den utviklinga som skjer teknologisk, er å setje ein minimumsstandard, for då legg vi på ein måte lista der. I 2004 hadde 70 pst. av dei som hadde breiband, den lågaste kapasiteten som no eksisterer i marknaden. No er det veldig få av oss, berre nokre få prosent i dette landet, som har den kapasiteten. ICE, Netcom, Telenor byggjer jo ut det mobile breibandet i haust, slik at det som i fjor var 640 kB, vil auke, kanskje bikke over 1 MB. Det er fantastisk – teknologien går jo så fort på dette området at skal politikarane begynne å setje ein minimumsstandard når det gjeld talet på kilobyte eller kva ein skal laste ned og opp, og ikkje ha ein brukardefinisjon, slik som eit stort fleirtal i Stortinget faktisk la til grunn, når vi aldri desse måla. Som eg sa, vi har løyvt pengar for at breibandsoperatørane skal byggje ut. Nokre har varsla at dei kjem til å måtte bruke nokre månader ut i 2008, men denne regjeringa jobbar mot å nå det målet som vi har sett oss i Soria Moria-erklæringa.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP) [11:07:44]: Det kunne ha vært interessant for Stortinget hvis én statsråd kunne svart på det vedkommende ble spurt om. I hovedspørsmålet fra representanten Hoksrud var spørsmålet følgende: Er statsråden tilfreds med at 640 kB kan karakteriseres som bredbånd? Er det ikke å lure folk, kommuner og fylker når man sier at man har en dekningsgrad på 99 pst., når man opererer med et bredbånd er 640 kB?

Når man i Sverige opererer med 2 MB for å karakterisere det som bredbånd, når man i enkelte kommuner i Norge opererer med en målsetting om 10 MB for å karakterisere det som bredbånd, opererer denne regjeringen med en standard på 640 kB, som ikke er framtidsrettet overhodet. Da synes jeg det er rett og rimelig å kreve et svar fra statsråden: Er det rett og slett målsettingen at bredbånd er 640 kB? Da har ikke Regjeringen fulgt med i timen.

Statsråd Heidi Grande Røys [11:08:51]: Nei, eg og regjeringa har heller aldri uttalt at 640 kB er nedre grense. Det var det Teleplan som hadde som utgangspunkt i sin rapport. Dette er på ingen måte å lure folk. Det var ein brei breibandsdebatt i Stortinget i 2004 der ein bestemte den definisjonen, som Framstegspartiet valde ikkje å vere med på, men som førre regjering, og SV og Arbeidarpartiet, valde å støtte. Det var eit breitt fleirtal blant politikarane, ein brei debatt i Stortinget, høyringar i komiteen osv., og det er på ingen måte å lure folk å ta utgangspunkt i det som fleirtalet la til grunn.

Så er det jo ikkje slik at det å kunne laste opp eller ned bilete, eller at 640 kB, som var Teleplan sitt utgangspunkt, er eit mål som står stille. Tvert imot, som eg sa, på tre år har kapasiteten i nettet, anten det er Telenor sitt koparnett eller ikkje minst det mobilnettet som no eksisterer, utvikla seg formidabelt. Den kapasitetsutviklinga går vidare fordi ein får fleire etterspørjarar, fleire til å bruke breiband. Det er det vi må leggje til rette for, at operatørane faktisk har verkemiddel og kan strekkje seg mot å auke kapasiteten – ikkje at vi politisk set ei nedre grense, for det er den beste oppskrifta på at mange får den nedre grensa – og ferdig med det.

Presidenten: Øyvind Halleraker – til oppfølgings-spørsmål.

Øyvind Halleraker (H) [11:10:18]: Bredbåndssatsingen er administrert i stor grad gjennom Høykom-programmet, som ble etablert av Bondevik II, og jeg og Høyre er glad for at statsråden skryter av dette i sitt budsjettforslag og gir anerkjennelse til de virkningene vi har oppnådd.

Høykom er en markedsbasert, etterspørselsstyrt ordning som har fungert bra. Den ble etablert som en kompetansebase og rådgivningsinstitusjon særlig overfor offentlige forvaltningsorgan og som et verkemiddel for å få opp etterspørselen etter tjenester for Internett.

Utviklingen innenfor IT og bredbånd skjer i høyt tempo. Krav og muligheter er under stadig utvikling. Likevel skriver statsråden i sitt budsjettforslag at man tar sikte på å avvikle Høykom-sekretariatet. Sentrale aktører innenfor næringen som IKT-Norge og Abelia advarer sterkt mot dette. Hva er da statsrådets begrunnelse, og hva vil eventuelt komme isteden?

Statsråd Heidi Grande Røys [11:11:29]: Eg må berre starte med å rette på representanten Halleraker. Det var Bondevik I som oppretta Høykom-ordninga. Ho har no fungert i ni år. Ein har hatt tre programperiodar, kvar på tre år, så det er det riktig å seie.

Som representanten Halleraker var inne på, skulle dette vere ein kompetansebase, og ein skulle stimulere etterspørselen etter breiband, ikkje direkte bygging av infrastruktur. Vi har snudd på ordninga og sagt at ein skal bidra til direkte bygging av infrastruktur, fordi det er jobb nr. 1. I tillegg har vi hatt ein liten sum igjen til å stimulere tenesteutvikling.

No frå nyttår etablerer vi eit nytt direktorat, IKT-direktoratet, der nettopp kompetansen rundt breiband skal varetast knytt til vidare spørsmål rundt breiband. Vi har sett i gang ei undersøking om kvifor ikkje meir enn 60 pst. vel å tilknyte seg breiband, når det no er nesten 100 pst. som har moglegheit til tilknytning. Det er eit viktig spørsmål å jobbe vidare med. Nettnøytralitet er ein ting. Å framleis stimulere til tenesteutvikling fangar vi opp, både gjennom det nye direktoratet og ein treårig avtale vi no inngår med KS, der ein nettopp skal jobbe med desse spørsmåla. Dei vert varetakne, men vi vel å bruke det nye direktoratet som verktøy.

Presidenten: Jan Sahl – til oppfølgings-spørsmål.

Jan Sahl (KrF) [11:12:50]: Statsråd Grande Røys sa i sitt svar på hovedspørsmålet i utgangspunktet at vi har 99 pst. dekning. Vi har hatt høring i komiteen der både Abelia og IKT-Norge har vært til stede, og på IKT-Norges høring gav de klart uttrykk for at det fortsatt vil være flere store hvite flekker også i 2009. Da er første del av mitt spørsmål: Da en gjorde disse målingene, gjorde en dem på kommunenivå, eller gjorde en dem på husstands nivå?

Så vil jeg bare bore litt videre på spørsmålet fra Halleraker i forhold til Høykom og Høykoms viktige jobb for å videreføre dette. Når vi ser at vi fortsatt vil ha hvite flekker også i 2009, hvorfor da legge ned Høykom, som har bidratt så sterkt til den gode utviklingen vi har fått allerede i 2008?

Statsråd Heidi Grande Røys [11:13:55]: Den målinga som Teleplan gjorde for oss i vår, var gjord på kommunenivå, men ein oppfordra kommunane til å ha kontakt med innbyggjarane nettopp for å få meldt inn såkalla kvite flekkar. Den målinga er så nøyaktig som ho kunne vere, gitt den metoden som Teleplan har beskrive. Den rapporten ligg ute, og eg sende han, straks eg fekk han på mitt bord, til heile komiteen. Så føresetnadene for kva dei målte, står veldig tydeleg der.

Men det vi har sett, er at ein sjølvsagt har enkelte innbyggjarar som fell utanfor, bl.a. fordi ein har splitta linjer f.eks. frå Telenor. Vi er fullt merksame på at det kan vere enkelte som framleis ikkje vil vere omfatta av det vi no har sett i verk. Difor har eg som sagt sett av ei løyving neste år på 30 mill. kr for også å kunne fange opp dei. Det vi no må gjere, er å bruke desse 377 mill. kr. Operatørane melder at det vil ta litt tid. Når vi har fått brukt dei, må vi ta ein ny runde og sjå på kor langt vi er komne, og kven det er som ikkje har breiband. Så får vi sjå om vi får bruk for dei 30 millionane, eller om vi er i mål. Men det er vi sjølvsagt opptekne av å følgje tett og nøye med på.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgings-spørsmål.

Borghild Tenden (V) [11:15:19]: Det er riktig som statsråden sier, at det var Bondevik I som innførte Høykom-midlene, med Lars Sponheim som IT-minister. Det har vært en stor suksess og er grunnen til at statsråden kan stå og skryte av de gode resultatene her i dag.

I forbindelse med statsbudsjettet sendte statsråd Grande Røys ut en pressemelding der hun skrev at 98,3 pst. av befolkningen hadde bredbånd pr. i dag, og at 99 pst. ville ha det innen utgangen av året. I et svar på et skriftlig spørsmål fra meg sier statsråden at disse tallene er anslag. Og det stemmer veldig godt, for jeg får stadig tilbakemeldinger fra enkeltpersoner som ikke føler den suksessen som Grande Røys står og skryter av her i dag. Mitt hjemfylke, Akershus, fikk f.eks. avslag på søknaden om statlig støtte, og i avslaget står det følgende:

«Søknaden til Akershus er vurdert støtteverdig, men med begrensede midler til fordeling tildeles ikke prosjektet midler i denne søknadsrunden.»

Er statsråden komfortabel med denne type løftebrudd?

Statsråd Heidi Grande Røys [11:16:37]: Nei, og eg ser det heller ikkje som eit løftebrot. Venstre er det einaste partiet her på Stortinget som faktisk kutta i den breibandsløyvinga som vi hadde i fjor, 20 mill. kr, fordi dei meinte at vi ikkje hadde bruk for det. Det synest eg er noko spesielt. Vi har halde av 30 mill. kr for neste år om vi ikkje kjem i mål. Men for å nysansere det: Det som eg har vore oppteken av heile vegen, når eg seier at vi har 99 pst. som vil få fast breiband, er at vi i tillegg har mobile nett som òg gir breiband. Eg har òg vore inne på at det blir bygt ut kraftig denne hausten, og at det gir eit mykje meir solid breiband og større kapasitet. Så vi må telje med alt når vi fyrst skal telje opp.

Det vi ser, er at det er ein del av innbyggjarane våre som ikkje er klar over at det er andre tilbydarar enn den eine eller dei to dei fort kjem på. Det å undersøkje dei mobile tilbydarane er det nok ikkje så mange som er merksame på. Difor er det òg ein informasjonsjobb å få fram at det er fleire tilbydarar. Men vi har gitt løyvingar, og kjem til å halde fram med å følgje breibandsutviklinga nøye.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er over, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en lang rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser her til den oversikten som er delt om i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 3 og 4, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil bli besvart av miljøvern- og utviklingsministeren på vegne av forsvarsministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 8–16, fra representantene Arne Sortevik, Borghild Tenden, Svein Roald Hansen, Ola T. Lånke, Dagfinn Sundsbø, Anne Margrethe Larsen, Finn Martin Vallersnes og Hans Frode Kielland Asmyhr til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden har sykdomsforfall.

Spørsmål 17, fra representanten Torbjørn Hansen til kunnskapsministeren, er overført til forsknings- og høyere utdanningsministeren. Spørsmålet vil bli besvart av finansministeren på vegne av forsknings- og høyere utdanningsministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra finansministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 1, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 18, fra representanten Hans Olav Syversen til justisministeren vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 19, fra representanten Kari Kjønås Kjos til barne- og likestillingsministeren er overført til kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra kommunal- og regionalministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 2.

Spørsmål 20, fra representanten May-Helen Molvær Grimstad til kultur- og kirkeministerens, er overført til finansministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra finansministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter finansministerens øvrige spørsmål.

S p ø r s m å l 1

Svein Flåtten (H) [11:18:41]: Jeg har et spørsmål til finansministeren: «Ifølge Dagens Næringsliv 25. august stiller statsråden seg positiv til lovendring som tillater offentliggjøring av navn på personer som er ilagt 60 pst. tilleggsskatt ved ligningen.

Mener statsråden at ordinær ligningsbehandling er tilstrekkelig bakgrunn for slik offentliggjøring av flere tusen skattytere i året, og hvor langt er statsråden kommet i sitt arbeid med dette?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:19:20]: Forslaget om offentliggjøring av navn på skattytere som har blitt ilagt tilleggsskatt, kom opp under en paneldebatt på et seminar om skatte- og regnskapskriminalitet. Seminaret ble arrangert av Oslo ligningskontor i august i år. Spørsmålet om innføring av en slik ordning var ett av flere tiltak som ble

diskutert, i lys av behovet for å bekjempe skatteunndragelser blant store næringslivsaktører.

Under paneldebatten uttalte jeg at jeg ikke vil utelukke at en slik offentliggjøring kan være et virkningsfullt tiltak for å bekjempe skatte- og avgiftskriminalitet. Skattemoralen i samfunnet er i stor grad avhengig av at vi klarer å avsløre og begrense flere av de virkelig store unndragelsene som begås av store selskaper og personer i viktige samfunnsposisjoner. For slike skattytere vil tap av omdømme ved en offentlig avsløring kunne være en konsekvens som virker mer preventivt enn faren for å bli ilagt tilleggsskatt i all stillhet.

Samtidig ser jeg at et tiltak som dette reiser prinsipielle motforestillinger. I utgangspunktet er skatteetatens behandling av den enkelte skattyters ligning og eventuell ileggelse av tilleggsskatt underlagt streng taushetsplikt. I en ordning med offentliggjøring av ilagt tilleggsskatt av en viss størrelse vil man derfor måtte gjøre unntak fra denne hovedregelen. Her vil også hensynet til personvernet veie tungt. Det må også tas hensyn til at klagebehandling kan føre til oppretting av feil ved ileggelse av tilleggsskatt under den ordinære ligningsbehandling.

I tillegg oppstår det en god del avgrensingsproblemer ved en slik eventuell ordning. For eksempel er det slik at tilfeller hvor det ilegges ordinær tilleggsskatt på grunn av opplysningsfeil, uten krav til skyld, står i en annen stilling enn forhøyet tilleggsskatt ved forsettelig eller grovt uaktsom unndragelse. Jeg ser også at det er betydelig forskjell mellom private skattytere og virksomheter, samt at det også vil være store forskjeller på overtredelsesens grovhet.

Skatteetaten er under omstilling, i det såkalte ROS-prosjektet. Som ledd i dette opprettes kompetente og spesialiserte skattekrimenheter i etaten. Både de grovere tilleggsskattesaker og de enda grovere som bør anmeldes til politiet, vil være naturlige arbeidsområder for disse spesialiserte enhetene. Kvaliteten på bl.a. avgjørelser om ileggelse av tilleggsskatt kan da sikres bedre enn i dag.

En ordning med offentliggjøring av navn på personer som får tilleggsskatt, er foreløpig bare på idéstadiet. Dette er et komplisert tema med behov for grundige vurderinger. Et slikt arbeid vil ta tid. Det er derfor altfor tidlig å konkludere i spørsmålet om ordningen bør innføres eller ikke, og hvordan den i tilfelle bør utformes.

Svein Flåtten (H) [11:22:17]: Jeg takker for svaret.

Ja, jeg har også forstått at dette er på idéstadiet, og mitt håp var at det skulle forbli der. Det er noe av bakgrunnen for spørsmålet. Jeg kunne tenke meg å utfordre finansministeren på følgende: Vil det ikke egentlig være helt umulig, på bakgrunn av den jevne ligningsfunksjonærs kompetanse i vanskelige skattesaker, i det hele tatt å offentliggjøre navnene på dem som er ilagt 60 pst. tilleggsskatt? Hvis ideen i det hele tatt skal følges videre, måtte man ikke vente til det forelå en dom etter at klagesakene var avsluttet?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:23:08]: Det er jo et av de momentene som må diskuteres. Men jeg har lyst til å understreke alvoret bak at denne typen forslag kommer

opp. Det er jo fordi vi har et betydelig problem når det gjelder skatteunndragelser, som betyr at en del kanskje ressurssterke mennesker unndrar seg den skatten som de i utgangspunktet egentlig skal betale, noe som undergraver hele samfunnets skattemoral, og særlig i forhold til folk som har helt vanlige og alminnelige inntekter og betaler sin skatt, om ikke med jublende glede, så i hvert med forståelse. Så jeg har ikke tenkt å bidra til å skyte ned noen forslag som kommer, og særlig ikke fra dem som arbeider med dette feltet, nemlig de ansatte i skatteetaten og i ligningsvesenet, fordi for dem er jo dette et problem der de må komme opp med forslag også om hvordan vi skal kunne bekjempe dette i større grad, og jeg tar imot dem med det største alvor.

Svein Flåtten (H) [11:24:08]: Jeg er enda mer usikker etter disse svarene enn det jeg var da jeg sendte mitt opprinnelige spørsmål. Jeg tror at det er mulig ikke bare å spørre fra denne talerstolen, men også å gi råd, og jeg er helt enig i at skatteunndragelser må vi ta veldig alvorlig, men jeg tror det er minst like alvorlig å se på enkeltmenneskers skjebner her. Det er helt sikkert riktig, som finansministeren sier, at det blant de 8 000 enkelttilfellene som hvert år blir ilagt 60 pst. tilleggsskatt, er veldig mange grove overtredelser. Og det vil finnes feilbehandlinger slik at denne tilleggsskatten etter at sakens realiteter kommer opp, ikke vil bli gjennomført. Det er dem vi selvsagt må beskytte.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:25:10]: Nå har jeg gitt Stortinget og Svein Flåtten et nyansert og drøftende svar, for dette er ikke enkle spørsmål, og det er klart at spørsmål rundt personvern hensyn må være nøye med i denne vurderingen.

Det er heller ikke slik at jeg nå varsler at en offentliggjøring av tilleggsskatt kommer til å bli gjennomført, men det er ett av de virkemidlene som jeg mener at det er rimelig å vurdere, og så må vi gå balansegangen i forhold til hva som er rimelig når det gjelder personvern hensyn. Jeg har altså ikke konkludert på om dette er et forslag som jeg kommer til å legge fram for Stortinget, men jeg ønsker å være åpen i forhold til forslag som kan være effektive når det gjelder å bekjempe skattekriminalitet. For en del av dem som virkelig har store midler i samfunnet, er det ikke straffeskatten i seg selv som kanskje svir mest, men det omdømmetapet det vil være å ha vært blant dem som med åpne øyne har ønsket å unndra fellesskapet penger som de er pliktige til å betale.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: I tråd med de endringer som er forelagt representantene, skal altså spørsmål 17 tas opp nå.

S p ø r s m å l 1 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Torbjørn Hansen til kunnskapsministeren, er overført til

forsknings- og høyere utdanningsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av finansministeren på vegne av forsknings- og høyere utdanningsministeren.

Torbjørn Hansen (H) [11:26:46]: Jeg har følgende spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren, som jeg forstår finansministeren vil besvare:

«Flere statlige byggeprosjekter står på vent som følge av at Regjeringen ikke har prioritert dette i sine årlige budsjetter. Situasjonen for odontologiutdannelsen i Bergen er prekær, og fakultetet har problemer med å opprettholde aktivitetsnivået. Høgskolen i Bergen er i en så fortvilt situasjon at det i et brev til Regjeringen gis uttrykk for at tilsatte og studenter føler seg holdt for narr.

Når vil Regjeringen prioritere de statlige byggeprosjektene innen utdanningssektoren?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:27:39]: Bevilgninger til igangsetting av store investeringsprosjekter må først og fremst ses i sammenheng med den samlede budsjettsituasjonen for hvert budsjettår, men også i forhold til tilstanden i byggmarkedet.

Det er satt i gang et helt nødvendig arbeid med å prosjektere rehabilitering av sentrumsbygningene med bl.a. Aulaen ved Universitetet i Oslo. Med forbehold om Stortingets vedtak er det inngått avtale med en privat utbygger om byggetrinn 2 for Kunsthøgskolen i Oslo. Utover dette har ikke Regjeringen foreslått å sette i gang nye byggeprosjekter for universitets- og høyskolesektoren i 2008. Samfunnsøkonomiske vurderinger tilsier at omfanget av statlig byggeaktivitet bør være begrenset sett i lys av konjunktursituasjonen i norsk økonomi og situasjonen i byggmarkedet.

Byggmarkedet er preget av sterkt økende priser som følge av høy aktivitet i byggebransjen. Markedssituasjonen gir store utfordringer for Statsbygg. Flere av prosjektene Statsbygg har under oppføring, har nå problemer med å holde kostnadsrammene, bl.a. gjelder dette for nytt informatikkbygg ved Universitetet i Oslo (IFI2). Det er lagt fram en egen proposisjon om dette prosjektet for Stortinget, jf. St.prp. nr. 90 for 2006-2007 med forslag til ny kostnads- og styringsramme.

Jeg forstår skuffelsen i Bergen, fordi det er mange byggeprosjekter i Bergen som nå står i kø, og som er høyt prioritert. Jeg ser behovet for nye bygg nettopp på disse områdene og vil understreke at de omtalte byggeprosjektene knyttet til Universitetet i Bergen og Høgskolen i Bergen er høyt prioritert av Regjeringen. Dem må vi komme tilbake til i de kommende budsjetter.

Torbjørn Hansen (H) [11:29:34]: Ja, jeg kan bekrefte at skuffelsen i Bergen over dette statsbudsjettet var stor. Den skuffelsen tror jeg var tverrpolitisk og også omfattet Sosialistisk Venstrepartis tillitsvalgte i Bergen.

Hvilekjæret på forskning og utdanning rammer Bergen veldig sterkt fordi Bergen er en utdanningsby. Det hvilekjæret man har på den sektoren, rammer derfor aktiviteten direkte. Når man i tillegg låser og stopper alle

disse byggeprosjektene, blir utdanningssektoren i Bergen veldig sterkt rammet.

Det er et stort paradoks for meg at en regjering som har råd til å bevilge mer penger enn noen annen regjering på stort sett alle områder innenfor statsbudsjettet, og som heller ikke i dagens høykonjunktursituasjon gjør noe for å stramme inn statsbudsjettets rammer for å dempe presset i økonomien, kniper igjen akkurat her – kniper igjen på forskning, kniper igjen på høyere utdanning og kniper igjen på utdanningsbygg.

Hva er årsaken til at utdanning og utdanningsbygg er det som stiller aller, aller sist i budsjettprioriteringene til Sosialistisk Venstreparti?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:30:44]: Det er ikke sant at Regjeringen har innført noe hvilekjær når det gjelder forskning. Vi har i løpet av tre år bevilget like mye til forskning som den forrige regjeringen gjorde i løpet av fire år, og det er en betydelig økning når det gjelder innsatsen på forskning.

Det er heller ikke sånn at utdanningssektoren er spesielt behandlet i forhold til å holde igjen på nye, store byggeprosjekter. Det som er situasjonen, er at mange av de prosjektene som vi nå har under utbygging, har betydelige kostnadsoverskridelser. Det henger sammen med mangel på kapasitet i bygg- og anleggsbransjen, og vi ser det på veldig mange områder. Kommunene rapporterer om akkurat det samme, enten det dreier seg om utbygging av barnehager eller hva det måtte være, at kostnadsrammene sprekker fordi de kanskje bare får inn anbud fra én entreprenør. Det er bakgrunnen for denne situasjonen.

Nå har vi hatt en historisk høy vekst fjerde år på rad, og det er klart at det båndlegger kapasiteten på dette området. Men jeg regner med at veksten neste år blir litt lavere, og jeg har håp om at vi kan komme tilbake til andre store byggeprosjekter som er høyt prioritert av Regjeringen, i senere budsjetter. For jeg vet at behovene i Bergen er store.

Torbjørn Hansen (H) [11:32:01]: Jeg er litt overrasket over denne innstrammingen på utdanningssiden, for jeg opplever ikke at den går igjen på andre deler av budsjettet.

Jeg vil ta opp to temaer her. Det ene er at Statsbygg allerede har brukt en kvart milliard kroner i Bergen på å forberede byggingen av høyskolebygget. Man har brukt 250 mill. kr på kjøp av tomt, på forprosjekt og på arkitektkonkurranse. Og så vidt jeg forstår, har Statsbygg i 2008 innenfor sin budsjettamme fortsatt en mulighet til å videreføre arbeidet med høyskolebygget og prosjektet i Bergen, altså innenfor relativt moderate økonomiske rammer. Så vil jeg ta opp at det i Tromsø i disse dager blir bygd et nytt odontologibygg. Det bygget blir finansiert av fylkeskommunen, og statens rolle er at man går god for en framtidig leiebetalning til det bygget som fylkeskommunen bygger.

Spørsmålet mitt er: Kan Regjeringen være med på denne typen løsninger, altså enten sette i gang Statsbygg innenfor de budsjettammer som de har, eller finne alterna-

tive finansieringsmetoder for å få realisert disse byggeprosjektene raskest mulig?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:33:16]: De pengene som allerede er bevilget til prosjektering og arkitektkonkurranse når det gjelder høgskolen i Bergen, er jo ikke bortkastede penger. Vi ønsker sterkt å bygge dette prosjektet, men har av de grunnene jeg var inne på, ikke prioritert det på inneværende års statsbudsjett.

Når det gjelder budsjettssituasjonen i Statsbygg, tror jeg at jeg må få komme tilbake til det. Men ulike ideer om hvordan man kan komme seg rundt statsbudsjettet, løser jo ikke det som er hovedutfordringen vår når det gjelder store byggeprosjekter, nemlig at det er mangel på kapasitet, og bygg- og anleggsbransjen er den som er mest sprenget i en situasjon hvor vi mangler arbeidskraft på mange områder. På dette tidspunktet har vi flere eksempler på betydelige overskridelser, 30–40 pst. på flere områder. Dette tidspunktet er antageligvis det dyreste å realisere nye, store byggeprosjekter på. Men det betyr ikke at denne situasjonen ikke kan forandre seg, og at vi gjør andre vurderinger i budsjettet for 2009.

Presidenten: Da vil spørsmål 20 bli tatt opp.

S p ø r s m å l 2 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten May-Helen Molvær Grimstad til kultur- og kirkeministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:34:43]: Eg vil gjerne få stille følgjande spørsmål til finansministeren som rette vedkommende:

«Kultur- og merverdiavgiftsutvalget legger i høst fram forslag til endringer i merverdiavgiftsloven for frivillig sektor. Regjeringen henviser stadig til utvalgets arbeid, og vil ikke ta stilling til spørsmålet om fullt momsfratak for frivillig sektor før rapporten foreligger, til tross for at dette ligger utenfor utvalgets mandat å vurdere. Mange frivillige organisasjoner har forventninger til at Regjeringen tar stilling i saken.

Vil statsråden snarest ta opp til behandling spørsmålet om fullt momsfratak for frivillige organisasjoner?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:35:39]: Spørsmålet er stilt til kultur- og kirkeministeren, men siden alle spørsmål vedrørende skatter og avgifter hører inn under meg, svarer jeg på representanten Molvær Grimstads spørsmål.

Kultur- og merverdiavgiftsutvalget, som ble nedsatt 1. desember 2006, vurderer merverdiavgiftsregelverket for kultur- og idrettsområdet, herunder frivillig sektor. I samsvar med mandatet er et hovedformål med utredningen å legge til rette for et mer oversiktlig og helhetlig regelverk som gir mindre byråkrati og lavere administrative kostnader på disse områdene. Som ledd i dette arbeidet er utvalget særskilt bedt om å vurdere en utvidelse av merverdiavgifts-

plikten innen kultur og idrett. Utvalget skal legge fram sin utredning innen utgangen av året.

Jeg kan bekrefte det som representanten Molvær Grimstad sier i sitt spørsmål, at det ligger utenfor Kultur- og merverdiavgiftsutvalgets mandat å vurdere et generelt merverdiavgiftsfratak for frivillige organisasjoner – nullsats. Bakgrunnen for dette er at utvalget ikke er nedsatt med tanke på å komme med innspill om finansiering av frivillig sektor, men skal se på forenklinger i forhold til merverdiavgiften. Det er med andre ord ikke utvalgets oppgave å ta stilling til nivået på statens økonomiske bidrag til frivillig sektor. Nullsats, som innebærer en indirekte støtte gjennom merverdiavgiftssystemet, er derfor ikke et vurderingsstema for utvalget.

Endringer i merverdiavgiftsloven i forhold til frivillig sektor med sikte på forenklinger bør fremmes og behandles i sammenheng med det samlede skatte- og avgiftsopplegget som presenteres i Regjeringens budsjetter. Kultur- og merverdiavgiftsutvalgets utredning vil være et viktig innspill i Regjeringens vurdering av spørsmålet om merverdiavgift og frivillig sektor. Jeg synes derfor det ikke er riktig å vurdere spørsmålet om nullsats for frivillige organisasjoner før utvalget har lagt fram sin utredning. Det skal som kjent skje i løpet av 2007.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:37:47]:

Eg takkar statsråden for svaret. Eg har samtidig lyst til å seie at det er bra at det er sett ned eit utval. Men det har skapt forventningar om at dette utvalet også ville sjå på dette med fritak, nullsats, for frivillige lag og organisasjonar. Frivilligheits-Noreg har teke opp at ein opplever det som urimeleg at dei som driv dugnad og samlar inn pengar til korps for at dei skal kjøpe uniformer, må betale moms, mens næringslivet slepp å betale moms for det dei kjøper. Fleire statsrådar har uttrykt at dette vil ein kome tilbake til, og at ein har sett ned eit utval. Men i den seinare tida har ein presisert at dette ikkje ligg i mandatet, og dermed har enkelte fått forventningar om at dette vil bli belyst, utan at det blir det. Korleis vil Regjeringa konkret gripe an den saka? Vil Regjeringa setje i gang eit arbeid for å finne fram til tiltak? Eg veit at Frivilligheits-Noreg har kome med innspel om korleis dette kan gjerast. Korleis vil Regjeringa gripe det an vidare?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:38:54]: Det er to problemstillinger her. Den ene er at frivillig sektor i Norge har en del utfordringer når det gjelder hvordan dagens regelverk for merverdiavgift er utformet, som kan føre til mer byråkrati og administrativt arbeid enn det som er ønskelig. Vi ønsker jo å legge til rette for at frivillig sektor skal ha en enkel oppgave i forhold til hvordan man administrerer. Det er på en måte én problemstilling for seg.

Så er det store spørsmålet, som frivillig sektor i Norge selvfølgelig er veldig opptatt av, om det finnes en måte, gjennom en nullsats i momssystemet, å sørge for at bevilgningene til frivillig sektor i Norge indirekte økes betydelig på utover det som i dag skjer direkte over statsbudsjettet. For det første er det et spørsmål om hvor store bevilgningene til frivilligheten skal være, og for det andre et

spørsmål om hvor det er hensiktsmessig å gjøre det – enten gjennom direkte tilskudd over statsbudsjettet eller gjennom særordninger i momssystemet. Det som Regjeringen synes, er at det er rimelig å se både disse forenklingsspørsmålene, som Kulturmomsutvalget skal behandle, og spørsmålet om på hvilken måte vi skal støtte opp om frivillig sektor i den sammenheng. Det vil vi komme tilbake til Stortinget med når vi har tatt den diskusjonen og gjort de vurderingene.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:40:18]: Eg takkar igjen statsråden for svaret.

I 2001 fekk dei frivillige organisasjonane kompensasjon for tenestemomsen. Etter det vi er kjende med no når det gjeld dette året, 2007, er ikkje beløpet som er løyvt, nok til at dei får full kompensasjon, som var intensjonen. Frivillige lag og organisasjonar har fått beskjed om at det blir ei avkorting i den kompensasjonen. For neste års statsbudsjett har Regjeringa lagt inn ein liten auke, men den reelle auken er på i underkant av 2 pst. Mitt spørsmål til statsråden vil vere: Når frivillige lag og organisasjonar har fått beskjed om at det for 2007 ikkje er pengar nok til å gi den kompensasjonen som er forventa, vil statsråden då vere så snill, på tampen av året, å kome med forslag til auka løyvingar til det?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:41:13]: Denne behandlingen tror jeg ikke vi tar på stående fot her. Det er veldig mange som er veldig gode til å legge fram sine saker om hvordan bevilgningene ikke holder tritt med prisstigningen eller andre spørsmål. Det frivillige Norge står ikke tilbake for noen pressgrupper i den sammenheng.

Vi har jo lagt fram en frivillighetsmelding med betydelige forbedringer når det gjelder arbeidet for frivillig sektor. Blant annet har vi endret skattesatsene, slik at man nå kan betale 4 000 kr mot tidligere 2 000 kr uten dokumentasjon. Vi har også endret disse reglene for arbeidsgiveravgift fra 30 000 kr til 45 000 kr og fra 300 000 kr til 450 000 kr. Så Regjeringens politikk overfor det frivillige Norge er både å forenkle og å gjøre rammebetingelsene gode for det viktige arbeidet som gjøres rundt omkring. De kanskje største heltene i det frivillige Norge er kassererne rundt kjøkkenbordene som gjør dette i sene kveldstimer, og som sørger for at veldig mange flere mennesker i Norge enn i de fleste andre land deltar frivillig og stiller opp. Det er utrolig viktig for barn og unge og hele samfunnets aktivitet.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 2.

S p ø r s m å l 2

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:42:51]:

«Vi produserer mye ren energi i Norge gjennom våre naturgitte forutsetninger. Likevel er det et større potensial å ta ut gjennom opprusting og noen utvidelser av våre vannkraftverk. Det foreligger ulike utregninger på hvor mye ny energi dette vil gi.

Hvilke virkemidler og tiltak vil statsråden bruke overfor energibransjen for å sikre nødvendig opprusting av vannkraftverkene slik at potensialet for økt produksjon blir utnyttet?»

Statsråd Åslaug Haga [11:43:37]: Jeg er grunnleggende opptatt av at vi har god utnyttelse og forvaltning av naturressursene og infrastrukturen vår. Det gjelder også vannkraften, som er en av våre viktigste naturressurser, og det gjelder kraftnettet, som er en meget viktig infrastruktur i vårt moderne samfunn.

Representanten viser til at det foreligger ulike utredninger om potensialet for opprusting og utvidelse av vannkraftverkene våre. Mulighetene for opprusting og utvidelse avhenger av mange forhold, som kraftpriser, kostnader og eventuelle støtteordninger. Og det avhenger av hvilke muligheter det er fra sted til sted for å øke ressurstilgangen til kraftverkene, og av hvilke naturinngrep myndighetene aksepterer ved slike utvidelser av vannkraftverkene.

For ordens skyld: Begrepet opprusting omfatter tiltak for å øke virkningsgraden og redusere falltaptet i eksisterende vannkraftverk. En opprusting betyr å utnytte en større del av energipotensialet i vannet som i dag utnyttes til kraftproduksjon. Begrepet utvidelse omfatter tiltak som gir økt ytelse, tiltak som gir økt fallhøyde, eller tiltak som gir økt ressurstilgang.

Det realiserbare potensialet for «rein» opprusting er vanskelig å tallfeste nøyaktig, men det er klart at det er relativt beskjedent. Det henger sammen med at vannkraft er en meget effektiv energiteknologi. Rundt regnet har vannkraftverkene en virkningsgrad på 90 pst. Det vil si at 90 pst. av vannets teoretiske energipotensial kommer ut som elektrisitet på nettet. Dette er meget høyt sammenliknet med andre energiteknologier, og det er grenser for hvor høyt opp på 90-tallet det er mulig å komme. Opprusting vil være mest interessant der det kan kombineres med ulike former for utvidelser av produksjonsapparatet.

Det er sjølsagt viktig at de mulighetene for forbedringer som måtte finnes, blir utnyttet i den grad det er teknisk og økonomisk forsvarlig. Jeg har all grunn til å tro at bransjen har høy bevissthet omkring dette, og at energiselskapene har ambisjon om å ta vare på infrastrukturen på en god måte.

Myndighetenes oppgave er å legge rammevilkår som stimulerer energibransjen til dette. La meg si litt om nettopp disse rammevilkårene.

Opprusting av eksisterende vannkraftverk er med i støtteordningen for fornybar elektrisitet. En varig produksjonsøkning som følge av opprusting vil kunne få 4 øre pr. kWh i støtte i 15 år. Støtten er begrenset oppad til de første 12 GWh pr. år. Utkast til forskrift om støtteordningene er nå på høring, med frist 3. desember i år.

Norges vassdrags- og energidirektorat har under arbeid flere utredninger som omhandler ulike sider av opprusting og utvidelse av vannkraftverk. Blant annet ble det i forrige uke lagt fram en rapport om mulige barrierer mot opprusting og utvidelse, utarbeidet av Norsk institutt for vannforskning, NIVA. Jeg vil også nevne at det, som ledd

i Regjeringas arbeid med å evaluere energiloven, for to uker siden ble framlagt flere studier, bl.a. om vilkårene for ny kraftproduksjon. Vi er nå midt i en brei høringsrunde av disse evalueringsrapportene. Jeg vil nøye studere resultatene som framkommer i alle disse undersøkelsene.

Til slutt: En rekke eldre vannkraftkonsesjoner vil bli gjenstand for vilkårsrevisjon i de nærmeste årene. En vilkårsrevisjon gir anledning til å fastsette tiltak som kan avbøte miljøskader som følge av eldre utbygginger. Slike avbøtende tiltak kan virke positivt for berørte miljø- og brukerinteresser i vassdragene, men man skal også være klar over at de kan virke negativt for vannkraftproduksjonen og fleksibiliteten i kraftsystemet.

I noen av sakene som skal revideres, kan det imidlertid være muligheter for både opprusting og utvidelse. Jeg mener det er interessant å legge til rette for en kombinasjon av vilkårsrevisjon og opprusting og utvidelse. Siktemålet med dette vil være å avbøte tidligere miljøskader et stykke på vei, og samtidig opprettholde eller øke vår tilgang på regulerbar vannkraftproduksjon.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:48:26]:

Jeg må takke statsråden for et informativt og langt svar med mange nyanser.

Jeg stilte spørsmålet til forhenværende olje- og energiminister Odd Roger Enoksen, som svarte at Regjeringen vil legge opp til å utnytte potensialet som ligger i opprusting av eksisterende vannkraftverk. Der er jo da de to statsrådene enige. Men mitt spørsmål blir i forhold til bransjens ansvar kontra det statlige. Statssekretær Størvoold sier at hun tror at bransjen vil ta samfunnsansvar, og når prisene blir høyere, så vil vi se det. Det sa hun til Dagsavisen i forrige uke.

Min utfordring til statsråden er: Vi har lagt bak oss et år med meget høye kraftpriser. Likevel ser vi ikke at bransjen tar dette ansvaret. Statsråden legger nå opp til en støtte på 4 øre pr. kWh i dette opprustingssystemet som er ute på høring. Hvordan skal vi klare å få ut det potensialet som er, når bransjen ikke tar sitt samfunnsansvar tross høye priser?

Statsråd Åslaug Haga [11:49:43]: Strømprisene har gått opp og ned i de senere årene, og de har i en periode nå vært lavere etter en periode hvor de var meget høye. Nå ser det ut til at strømprisene går opp igjen.

Samtidig som det er helt opplagt at strømprisen vil påvirke hvordan bransjen opererer, må vi som myndigheter være opptatt av at vi skal legge til rette sånn at bransjen tar kloke grep i forhold til opprusting. Det er rammevilkårene for dette jeg har prøvd å redegjøre for. Det går på at el-støtteordningen vil bidra. Vilårsrevisjonen kan brukes i så henseende. Så skal jeg være veldig åpen for å gå gjennom de rapportene og studiene som nå gjøres, nettopp fordi jeg mener at representanten har et godt poeng. Vi skal gjøre det vi kan for å legge til rette for at infrastrukturen holdes ved lag.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:50:58]:

Jeg er glad for at vi er enige om at vi må gjøre noe på dette

området, men også i forhold til ledningsnett som statsråden tok opp i sitt svar. For hvis vi ser på NVEs rapport i forrige uke, så er 1 TWh mye ren energi i forhold til de klimautfordringene vi står overfor. Jeg mener vi må gjøre mange smågrep for nettopp å klare å øke produksjonen av ren energi, for dermed slipper vi de utfordringene vi har i forhold til CO₂-håndtering gjennom andre energikilder. Så jeg håper at statsråden vil være kreativ og aktiv på også å få ut småressursene, som 1 TWh er i forhold til vårt totale forbruk, men som er en viktig ressurs i et globalt perspektiv. Jeg ser fram til at det kommer noen aktive tak på nyåret på dette feltet, fordi det er verdt det.

Statsråd Åslaug Haga [11:52:05]: Jeg ser fram til en fortsatt konstruktiv dialog om dette.

Det er helt riktig som representanten sier, at hver rein TWh vi kan produsere, er enormt viktig for oss. Mitt utgangspunkt er ganske enkelt at vi skal bedrive god ressursutnyttelse når det gjelder vannkraft, samtidig som vi alltid må veie dette opp mot øvrige miljøkonsekvenser. Det er fine balanse ganger vi skal gå på dette området.

Midt oppe i det hele er jo vi i Norge fenomenalt heldige. 99 pst. av elektrisiteten vår produseres fra vannkraften, og vi er slik sett i en meget gunstig situasjon. Jeg er helt og fullt enig med representanten i at den formidable ressursen for rein energi som dette representerer, skal vi ta godt vare på og utnytte på best mulig måte.

Presidenten: Da går vi til spørsmål 19.

S p ø r s m å l 1 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kari Kjønås Kjos til barne- og likestillingsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [11:53:31]: Da stiller jeg spørsmålet til kommunal- og regionalministeren:

«I mitt lokallag har FrP fått inn syv kvinner og tre menn i kommunestyret, altså 70 pst. kvinneandel. Vi skal fordele to verv i hvert utvalg og må fremme forslag om en kvinne og en mann i hvert utvalg i henhold til regelverket om kjønnsfordeling. Det betyr at flere av kvinnene blir fratatt muligheten. Samtidig må partiet overtale menn som står langt nede på listen.

Er statsråden fornøyd med et lovverk som hindrer kvinnene i å engasjere seg i lokalpolitikken?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:54:29]: Spørsmålet gjeld kommunelova. Ho høyrer til under Kommunal- og regionaldepartementet sitt ansvarsområde. Difor er det eg som svarar.

Eg meiner at dagens lovverk frå 1999 har gjeve kvinner auka høve til å engasjere seg i lokalpolitikken. Etter mitt syn er samfunnet tent med at kvinner og menn engasjerer seg på like fot i politisk arbeid. Slik sett er eg uroleg for følgjene av at valresultatet i 2007 viser berre ein svak auke i talet på kvinnelege kommunestyremedlemmer.

Medan kvinnene i perioden 2003–2007 utgjorde 35,5 pst., viser førebelse tal at vi no får 37,4 pst. kvinner i kommunestyra. Regjeringa har sett i gang satsinga «Utstillingsvindaug for kvinner i lokalpolitikken» for å få til ein meir balansert og lik representasjon av kvinner og menn til kommunestyra våre. Det er eit prosjekt eg kjem til å følgja tett opp.

Så viser representanten i spørsmålet sitt til praktiseringa av førtiprosentregelen. Intensjonen med denne regelen i kommunelova er å oppnå ein betre balanse mellom kvinner og menn i kommunale utval. Til no har situasjonen i dei aller fleste kommunane vore at kvinnene oftest har vore sterkt i mindretal. Lova skal altså bidra til at vi får ein meir lik representasjon av begge kjønn. I praksis vil dette innebera at det kjønnet som er dårlegast representert, vert tilgodesett. Med det låge talet på kvinner vi har hatt, og dessverre òg vil få etter det siste kommunevalet i dei aller fleste kommunestyra, vil førtiprosentregelen ofte bidra til at vi får fleire kvinner inn i dei kommunale utvala. I nokre få tilfelle er situasjonen den motsette, det er menn som er i mindretal. I dei tilfella skal menn ifølgje lova behandlast på same måten.

Kari Kjønnaas Kjos (FrP) [11:56:45]: Statsråden sier at loven skal gi like muligheter, men den viser seg å gi utslag som vi kanskje ikke ønsket oss. Vi vet fra politikken at kvinner som ble valgt inn for fire år siden, ble gitt for mange verv og satt inn i for mange utvalg – flere enn de ønsket seg – nettopp fordi partiene var nødt til å oppfylle førtiprosentregelen. Flere av disse kvinnene forlot politikken allerede etter fire år, fordi arbeidsbyrden ble for stor.

Hvis vi mister kvinner på grunn av et lovverk, og hvis kvinner i de kommunestyrene hvor det er for mange av dem, ikke får lov til å være med i utvalg, håper jeg at statsråden tar med seg det og iallfall holder et øye med det, for vi ønsker jo ikke et lovverk som faktisk stenger kvinnene ute.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:57:44]: Eg kan forsikra representanten om at eg følgjer utviklinga nøye.

Tala viser nok store variasjonar mellom kommunane. Per i dag har vi for liten kunnskap om akkurat det. Er det slik at nokre kommunar har hatt ei jamn positiv utvikling, mens andre kommunar har lege dårleg an i mange år? Er det slik at det er bra med kvinner i kommunestyret i ein kommune i éin valperiode, for så å gå ned igjen i ein annan? Det er vi no i ferd med å skaffa oss meir kunnskap om, nettopp for å få vita kva for eit lovverk som vil vera det beste for å sikra lik representasjon.

Kari Kjønnaas Kjos (FrP) [11:58:44]: Regjeringen sier veldig ofte at den ønsker at alle skal ha de samme rettigheter og muligheter.

Det er en del som føler at de ikke har de samme rettigheter og muligheter i dag – på grunn av et lovverk som ødelegger for det. Samtidig har Regjeringen bevilget ekstra midler til prøveprosjekter i noen kommuner for å få opp kvinneandelen.

Jeg tror det vil være lurt at statsråden tar med seg erfaringer fra de kommunene som har høy kvinneandel, og ser på hvilke begrensninger loven faktisk legger for denne gruppen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:59:30]: Det er eit godt råd representanten her gjev.

Som eg har sagt, kjenner vi ikkje heilt bakgrunnstala for den prosentdelen kvinner som vart valde i 2007, altså 37,4. Det vi veit, er at det nok framleis er viktig med tiltak for å få kvinner til å stilla til val i meir enn ein periode. Det er det vi no skal prøva meir ut i det såkalla Utstillingsvindaug for kvinner i lokalpolitikken, der altså sju kommunar og fire kommunenettverk er valde ut med bakgrunn i søknader der dei har skissert ulike tiltak som dei vil setja i verk for å retta opp skeiv kjønnsbalanse.

Eg synest representanten reiser eit godt spørsmål og kjem med gode råd, men eg går ut frå at ho, som eg, ikkje meiner at det skal vera eitt lovverk for kvinner og eitt for menn.

Presidenten: Stortinget går så tilbake til spørsmål 3.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil bli besvart av miljøvern- og utviklingsministeren på vegne av forsvarsministeren.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:00:59]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren som vil bli besvart av miljøvern- og utviklingsministeren:

«Det er blitt utarbeidet en rapport av Forsvarets sanitet som viser hvor mange som døde i Forsvarets tjeneste i perioden 1990–2004. Tallet er høyt.

Hvordan vil Forsvaret arbeide for at man unngår disse tragiske hendelsene?»

Statsråd Erik Solheim [12:01:33]: Forsvarets virksomhet er i sin natur forbundet med en viss risiko. Nettopp derfor arbeides det kontinuerlig med å forbedre kompetanse, sikkerhetsrutiner og regelverk. Sikkerhet har svært høy prioritet i Forsvaret. Alle i Forsvaret, fra de vernepliktige til generalene, blir gitt systematisk opplæring i helse, miljø og sikkerhet. En person som gjennomfører befalsskole, krigsskole og stabsskole, vil totalt ha 160–200 timers opplæring i helse, miljø og sikkerhet.

For å styrke denne opplæringen ytterligere har Forsvaret inngått avtaler med sivile undervisningsinstitusjoner. I samarbeid med Universitetet i Tromsø er det bl.a. utviklet et studium i helse, miljø og sikkerhet. Høgskolen i Gjøvik har utviklet et utdanningsopplegg for risikohåndtering i internasjonale operasjoner. Forsvaret er nå i ferd med å utvikle et felles helse-, miljø- og sikkerhetssystem for hele organisasjonen. Systemet skal innføres i 2008 og vil gjøre det lettere å følge utviklingen av helse, miljø og sikkerhet over tid og identifisere forbedringsområder.

Summarisk vil jeg også nevne følgende tiltak: Det er opprettet egne stillinger for å ivareta sikkerheten i forsvarsgrenene, forsvarssjefen har utarbeidet retningslinjer for oppfølging etter ulykker, handlingsplanen for holdninger, etikk og ledelse har bl.a. fokus på utvikling av god sikkerhetskultur, og Forsvarets helseregister dokumenterer personskader systematisk. Bekjempelse av rusmidler med aktiv forebygging av misbruk er også en del av sikkerhetsarbeidet i Forsvaret. Holdningen til omgang med alkohol er restriktiv, og det er nulltoleranse for bruk av narkotika og dopingmidler.

Våre unge soldater er svært opptatt av sikkerhet. Hvert år velger de tillitsvalgte som er inne til førstegangstjeneste, et tema for en soldataksjon. Aksjonen for 2006–2007 het «Kjenn din fiende» og fokuserte på sikkerhet. Valget av tema er et tydelig uttrykk for de vernepliktiges engasjement for sikkerhetsarbeidet i Forsvaret.

Økt oppmerksomhet på helse, miljø og sikkerhet de siste årene har styrket personellens bevissthet og påvirket hele kulturen i Forsvaret i en positiv retning. Dette arbeidet vil fortsette.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:03:49]: Jeg takker statsråden for svaret, som var utfyllende. Spørsmålet er om det er bra nok i framtiden.

Når man ser på denne rapporten, er det to ting som spesielt peker seg ut. Det er de som dør under transport, og så er det de som tar livet sitt under førstegangstjenesten. Det er spesielt disse to temaene jeg er veldig opptatt av. Når det gjelder transport, er det viktig at man ferdes trygt, og det er viktig at man trives i Forsvaret, slik at man ikke påfører seg selv en skade. Det sa kanskje ikke statsråden så mye om, så hvis det er mulig å få høre litt mer om det, blir jeg glad.

Statsråd Erik Solheim [12:04:29]: Jeg er veldig glad for at representanten Bredvold fokuserer på akkurat de to områdene, for hvis man studerer tallene, er det nettopp i forbindelse med de to områdene at veldig mange dør.

Nå må vi ikke glemme at det er et utrolig stort antall mennesker som er igjennom Forsvaret over en så lang periode. 163 mennesker døde i ulykker og selvmord i den perioden. Ethvert dødsfall er ett for mye, så antallet må ned. Der det er størst potensial for en reduksjon, er åpenbart i forbindelse med transportulykker. Når det gjelder selvmord: La oss gjøre hva som overhodet er mulig med de virkemidlene som er nevnt, for å få redusert disse tallene.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:05:06]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

Hvis en går dypere inn i denne rapporten, finner en ut at ca. halvparten av alle dødsfallene skjer når man er inne til førstegangstjeneste. Da passer jo mange av de tingene som statsråden var inne på i sitt første svar, veldig bra inn. For det er klart at det er viktig med UD 2-1, som omhandler sikkerhet i Forsvaret, at man har godt nok befal som

underviser i sikkerhet, og ikke minst at man ivaretar sikkerhetsrutinene. Så førstegangstjenesten er veldig viktig.

Statsråd Erik Solheim [12:05:44]: Jeg vet at det ikke er noe tema som er mer sentralt for forsvarsministeren enn å ivareta norsk personells sikkerhet. Det gjelder ute, under farlige oppdrag – i Afghanistan og ganske snart i Sudan – hvor man kan risikere livet på grunn av fiendtlig virksomhet, og det gjelder selvsagt det personell som er i Forsvaret her hjemme, der et betydelig antall dør i den vanlige virksomheten. Jeg kan forsikre representanten om at forsvarsministeren vil gjøre hva som står i hennes makt på dette området. Jeg vet også at dette er et tema som tas veldig alvorlig av militær ledelse på alle nivåer. Men det er viktig å få brakt det opp i Stortinget også, for å fokusere på at mer kan gjøres.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil bli besvart av miljøvern- og utviklingsministeren på vegne av forsvarsministeren.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:06:42]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren som også vil bli besvart av miljøvern- og utviklingsministeren:

«Norge gjør en kjempeinnsats i Afghanistan, noe våre soldater fortjener en stor ros for. Derimot er jeg noe bekymret for standarden på utstyr som f.eks. hjulgående kjøretøyer. Mange av disse har en svært høy kilometerstand og bærer preg av at de er godt brukt, selv om vedlikeholdet er meget godt.

Ser statsråden noen mulighet for å bytte ut disse i nær framtid, noe som vil øke sikkerheten for soldater?»

Statsråd Erik Solheim [12:07:14]: La meg først si at forsvarsministeren og jeg for bare ti dager siden var på befaring i Faryab-provinsen i Afghanistan, der Norge gjør en veldig viktig innsats. Jeg vet at forsvarsministeren også under det oppholdet vektla sikkerhet – sikkerhet mot fiendtlige angrep, men også sikkerhet mot ulykker – som helt sentralt. Sikkerheten til våre soldater og offiserer i Afghanistan er rett og slett helt grunnleggende. Det har vært en rekke alvorlige hendelser de siste årene som viser behovet for høy fokusering på sikkerhet. Et sentralt element her er materiellet, som spøreren tar utgangspunkt i, og at det materiellet skal holde en høy standard og en høy kvalitet. En viktig faktor i så måte er vedlikehold.

Et annet element som er like viktig for sikkerheten som det å ha godt nok materiell, er den opplæring og den trening som gis våre soldater, og som gjør at de lærer seg gode rutiner og blir oppmerksomme på mulige farer.

Et tredje element er god etterretning og innhenting av informasjon. En god etterretningstjeneste på alle nivåer bidrar til å øke sikkerheten i de områder soldatene befinner seg. Eksempelvis vil en avdelingssjef velge en annen framgangsmåte dersom vedkommende får kunnskap om at en farlig situasjon er under utvikling.

Forsvaret har mange hjulkjøretøy i Afghanistan som til dels har høy kilometerstand. Flere av disse kjøretøyene skal nå skiftes ut. Forsvarsministeren godkjente derfor våren 2007 et prosjekt for anskaffelse av inntil 110 nye pansrede kjøretøy av typen Iveco, noe som vil bidra til å øke sikkerheten. Dette er samme type kjøretøy som Forsvaret allerede benytter et lite antall av i Afghanistan. De nye pansrede kjøretøyene er bl.a. ment å skulle erstatte feltvogner av typen Mercedes-Benz. Pansrede militære kjøretøy er ikke hyllevarer, og mange land har samme behov for kjøretøy som Norge. Vi kan derfor ikke påregne at leveransen av de inntil 110 kjøretøyene starter før i siste halvdel av 2008. Inntil videre må Forsvaret benytte det materiell som allerede er på plass i Afghanistan, og forsøke å legge vekt på gode rutiner og god etterretning for å være best mulig forberedt.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:09:25]: Jeg takker statsråden for svaret.

Også jeg har vært i Afghanistan flere ganger, senest for en drøy måned siden sammen med deler av forsvarskomiteen. Det jeg bl.a. gjorde der, var å se på den bilparken vi hadde. Mange av disse Mercedes Geländewagen – for det er spesielt dem jeg tenker på – har gått mer enn én runde. De har vært med på andre operasjoner rundt omkring i verden og bærer stort preg av at de er slitne. Når det i tillegg dreier seg om at disse bilene har en totalvekt – med utstyr og soldater – på ca. 2 tonn, er også motorstørrelsen viktig, med hensyn til å komme seg raskt ut av en farlig situasjon.

Jeg håper at man så fort som mulig kan skifte ut mange av disse kjøretøyene. Det hjelper ikke med bare – la oss si – inntil ti pansrede kjøretøy, Iveco-kjøretøy; noen av dem hadde de allerede fått. Det er mange som må skiftes ut her. Dette går på sikkerheten for dem som skal jobbe der, og på at man kan løse et oppdrag på en god måte med så liten risiko som mulig. Jeg mener at vi skal skifte ut disse så raskt som mulig.

Statsråd Erik Solheim [12:10:39]: Først vil jeg si meg veldig glad for det totale grepet som representanten Bredvold tar for sikkerheten i Forsvaret, som selvfølgelig må inkludere sikkerheten i de militære operasjonene med tanke på angrep fra fiendtlige operasjoner i Afghanistan, men også sikkerheten knyttet til materiell og utstyr og sikkerhetsopplæring. I mange militæroperasjoner er det dessverre flere som har dødd i ulykker enn i selve den militære striden.

Det vil ikke bli innkjøpt eget utstyr med sikte på Afghanistan, men det vil bli innkjøpt nytt utstyr som kan brukes også i Afghanistan. Forsvarsministeren sender selvsagt aldri folk ut i operasjoner i utstyr som vi anser for utrygt. Det utstyret som er i Afghanistan, vil gradvis bli skiftet ut som del av fornyelsen av bilparken i det norske forsvaret, men det som er der, er ansett for å være trygt.

Jeg vil også legge til at det er all grunn til bekymring for vårt personells sikkerhet i Faryab-provinsen som følge av den økte militære opptrappingen i særlig det sørvestlige hjørnet av provinsen. Vi har også sett en økt bruk av

selvmordsangrep og veibomber i Afghanistan. Så dette er ting vi skal ta på størst mulig alvor.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:11:53]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

Det var bra at han kom inn på Sør-Afghanistan, for i dagens VG står det at samarbeidspartnere i NATO trygler Norge om mer hjelp. Og det er klart at mer hjelp skal vi være med på, selvfølgelig, men i den hjelpen må det også være utstyr som ivaretar det som vi nevner: sikkerheten til soldatene.

Jeg tror vi er enige om målet. Hvor raskt vi kommer fram til målet, kan selvfølgelig diskuteres, men jeg tror statsråden og undertegnede er enige om dette.

Statsråd Erik Solheim [12:12:24]: Jeg kom ikke inn på Sør-Afghanistan, men på det sørvestlige hjørnet av Faryab-provinsen i Nord-Afghanistan, der Norge er involvert.

Jeg tror at den grunnleggende del av tenkningen må være at vi må stabilisere den delen av Afghanistan hvor det nå er betydelig framgang, først, og det er den nordlige delen av Afghanistan, men også der er det lommer som ikke er stabilisert. Vi må stabilisere Afghanistan *fra* nord *mot* sør. Norge har en fundamental oppgave i å bidra til stabilitet i Faryab-provinsen. Også der er det problemer.

S p ø r s m å l 5

Gunnar Gundersen (H) [12:13:08]: Jeg vil få stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Vi har nå tre års erfaring med rovviltpolitikken etter forliket. Konfliktnivået skulle ned, men øker stadig. Statsråden og myndighetene holder seg til bestandsmålet, mens det er åpenbart at en rekke av de andre forutsetningene Stortinget la til grunn for forliket, ikke er holdbare. Konfliktnivået øker sterkt, og i Nationen den 17. oktober signaliseres økt konsentrasjon i de berørte områder.

Mener statsråden at denne konsentrasjonspolitikken er i tråd med Stortingets intensjon?»

Statsråd Erik Solheim [12:13:44]: At noen områder i Norge har større konsentrasjoner av rovdyr enn andre, er en naturlig konsekvens av de bestandsmålene som ble fastsatt som del av rovviltforliket i 2004, og som også representanten Gundersens parti, så vidt jeg vet, var en del av. Ytterpunktene i så måte er Region 5 Hedmark, som har bestandsmål for alle de fire store rovdirene, og Region 1 Vest-Norge, som ikke har bestandsmål for noen av dem. For arter der bestandsmålet ikke er nådd, er det naturlig at bestanden fortsatt skal ha en vekst. For arter der bestandsmålet er nådd, vil det bli iverksatt tiltak for å redusere bestanden ned mot det fastsatte bestandsmålet når konfliktsituasjonen tilsier det. Hiuttakene av jerv de to siste årene er et eksempel på en slik virkemiddelbruk.

Et av hovedprinsippene for å dempe konfliktnivået innenfor rovviltforvaltningen er at rovvilt og utmarksbasert beitenæring skal gis ulik prioritet i forskjellige deler av landet og i forskjellige deler av den enkelte rovviltregion.

De regionale rovviltnemndene som ble opprettet i forbindelse med rovviltforliket, har i sine forvaltningsplaner gjennomført en slik prioritering. Til grunn for disse prioriteringene ligger dagens utbredelse av rovvilt, en vurdering av hvor det finnes framtidig gode leveområder, og en vurdering av konflikter i forhold til næringsutøvelse.

I områder som har status som prioriterte beiteområder, skal beitenæring prioriteres, og det er derfor en lavere terskel for at det skal gis fellingstillatelse i disse områdene. Prioriterte rovviltområder skal på sin side prioriteres høyest ved tildeling av midler til forebyggende tiltak og ønsket omstilling. Intensjonen er en effektiv bruk av disse midlene, og at det i stor grad skal kompensere for utfordringene som er knyttet til å leve med rovvilt. I 2007 ble det bevilget 44 mill. kr til forebyggende og konfliktdepende tiltak. For 2008 er denne posten foreslått økt med 9 mill. kr. I tillegg dekkes omstilling til annen produksjon over Landbruks- og matdepartementets budsjett.

Samtidig er det viktig å huske på at utfordringene i rovviltforvaltningen er mange og til dels svært komplekse. Rovviltforliket er tre år gammelt, og på disse årene har det skjedd en radikal forandring av norsk rovviltforvaltning, ikke minst hva organisering og myndighetsutøvelse angår. Forvaltningssystemet må derfor få virke over noe lengre tid før man kan trekke sikre konklusjoner om effekten og vurdere om det er riktig å foreta vesentlige kursendringer.

Gunnar Gundersen (H) [12:16:15]: Jeg takker for svaret. Det er ikke ofte man hører så klart at det er visse områder hvor mange rettigheter skal fortrenkes. Dette dreier seg om mye mer enn bare næringsgrunnlag og husdyrbeite, det dreier seg om alt fra livskvalitet til jakt og utmark og den type ting.

Jeg vil gjøre miljøvernministeren oppmerksom på det som faktisk var Stortingets intensjon. Det står i innstillingen:

«Komiteen vil understreke at den todelte målsetningen skal opprettholdes, og mener at det fortsatt skal være mulig med levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt.»

I tillegg stod det også:

«Det forutsettes at når det gjelder fordelingen av rovdirene innenfor de enkelte regioner, må Regjeringen ta hensyn til at det samlede trykket av rovdyr ikke skal øke i de regioner det er mye fra før, snarere bør antallet dyr gå ned.»

Man bruker altså et rovdyrforlik til å føre en politikk som egentlig er på tvers av Stortingets intensjoner. Det er åpenbart at også konfliktene kommer til å øke med den politikken som føres i dag – i hvert fall i de områdene som er berørt.

Tar Regjeringen dette inn over seg, eller fortsetter man langs samme spor?

Statsråd Erik Solheim [12:17:25]: For det første vil jeg be om en viss forståelse for at jeg har vært miljøvernminister i noe sånt som tre dager, og at jeg ikke

har hatt all verdens tid til å gå i dybden i dette spørsmålet. Min oppfatning så langt er at det Regjeringen gjør, og som jeg har tenkt å videreføre, er å følge opp et forlik som er inngått i Stortinget, inkludert Høyre, representantens parti – et forlik som har som siktemål å sikre at vi innfrir de internasjonale forpliktelsene vi har til å ta vare på rovdyr, men samtidig ivaretar mange av de hensynene som representanten Gundersen er opptatt av: hensynet til beiteområder for sau, og også til andre sider av menneskers livskvalitet. Vår oppfatning er at det ivaretar vi best ved å videreføre det forliket som Stortinget har lagt grunnen for, og som har ulike prioriteringer i ulike deler av landet.

At dette er et tema der det vil være konflikt også i årene som kommer, tror jeg alle forstår, fordi det er konflikt mellom legitime, fornuftige, ordentlige interesser – interesse for at vi skal gjøre vår del for å ta vare på naturen og arven når det gjelder rovdyr, og for at vi også skal legge til rette for utmarks næring.

Gunnar Gundersen (H) [12:18:41]: Jeg har stor forståelse for det med at miljøvernministeren ikke har sittet i posten veldig lenge. Men jeg vil jo da be ham om å lese hele innstillingen.

Hvis man finner ut at en politikk ikke går i hop med det som var Stortingets intensjon, ville det kanskje være på tide å ta det opp igjen til debatt og se hvordan man legger opp en politikk som gjør at man unngår de store konfliktene. I dag er vi inne på et spor som skaper stadig større konflikter. Man snakker om kompenserende tiltak. Det er i stor grad inngjerding. Jeg finner det utrolig at en miljøpolitikk skal gå ut på å gjerde inn mye av arealet og dele opp utmarka. Jeg finner at det reduserer verdien av utmarka. Det er ingen holdbar politikk, slik jeg ser det.

Jeg kan stille spørsmålet veldig enkelt: Er det i en rødgrønn regjeringens ånd at i og for seg ganske næringssvake områder som disse som det dreier seg om, og som nå også tar belastningen, skal få økt belastning i navnet av en rovviltpolitikk?

Statsråd Erik Solheim [12:19:47]: La meg først si at min intensjon er selvsagt så langt det overhodet er mulig, så langt det er i menneskelig makt, å redusere konfliktene knyttet til rovviltforvaltning. Men vi kan ikke redusere eller fjerne konfliktene knyttet til rovviltforvaltning ved å fjerne rovdirene. Der er det satt mål som Stortinget er enig om. De målene er jeg innstilt på at vi skal innfri.

Men er det en ting jeg ikke er nervøs for – her tror jeg vi kan berolige representanten Gundersen – er det frykten for at denne saken skal forsvinne fra den politiske dagsorden, og forsvinne fra Stortinget. Det er det inntrykket jeg har, ved at det allerede senere i dag er et spørsmål til om samme sak. Så jeg føler meg veldig trygg på at denne saken vil forbli under debatt, og forbli i Stortinget. Vi får rik anledning til å komme tilbake til den. Om ingen andre kommer til å bidra til det, er jeg helt sikker på at representanten Gundersen kommer til å bidra til akkurat det.

S p ø r s m å l 6

Martin Engeset (H) [12:20:52]: Jeg vil stille følgende spørsmål til miljøvern- og utviklingsministeren:

«Det er investert om lag 80 mill. kr i et nytt Distriktspsykiatrisk Senter i Halden, som nå skulle ha vært tatt i bruk. Åpningen er utsatt på ubestemt tid fordi Riksantikvaren i sommer plutselig fattet et midlertidig fredningsvedtak. Dette vedtaket er nå anket til Miljøverndepartementet og ligger til avgjørelse hos statsråden.

Synes statsråden at Riksantikvaren har stått for en forsvarelig saksbehandling, når deres handlemåte kan føre til at en svært sårbar pasientgruppe ikke får et tilbud?»

Statsråd Erik Solheim [12:21:37]: Representanten Engeset tok denne saken opp også i spørretimen for 14 dager siden, da i et spørsmål til helse- og omsorgsministeren. Det framgår av det svaret han da fikk, at å sikre sårbare pasientgrupper gode behandlingstilbud er et viktig satsingsområde for Regjeringen.

Når det gjelder den konkrete problemstillingen som nå er tatt opp i spørsmålet fra representanten Engeset, er dette forhold som står sentralt i den klagesaken departementet for tiden har til behandling, og som vi raskt vil behandle. Jeg ønsker derfor ikke å kommentere dette nærmere, men vil bare forsikre om at svaret på denne klagebehandling kommer til å komme i meget nær framtid.

Når det gjelder bakgrunnen for konflikten som er oppstått, er den at staten er eier av mange kulturhistorisk verdifulle eiendommer. De siste årene har det vært gjennomført et omfattende prosjekt med sikte på å kartlegge og dokumentere disse eiendommene. Målet er å sikre et utvalg av eiendommer gjennom formelle vernevedtak. Det er den enkelte sektor som er ansvarlig for å gjennomføre dette arbeidet.

I forslag til landsverneplan for helsesektoren har Halden sykehus fått høy verneverdi og er i den kategorien som forutsettes sikret gjennom fredning. Det er dette som er den konkrete bakgrunnen for at Riksantikvaren har engasjert seg i ombyggingsarbeidene ved sykehuset. Utfordringen blir å forene ønsket om å sikre viktige kulturhistoriske verdier med behovet for å gjennomføre nødvendige ombygginger og moderniseringer. Kulturminneforvaltningen har lang erfaring i å være med på å utvikle slike løsninger.

Avslutningsvis vil jeg vise til helse- og omsorgsminister Sylvia Brustads svar til representanten Engeset i spørretimen 10. oktober 2007, hvor hun gjorde det helt klart at de aktuelle pasientgruppene selvsagt ikke vil bli stående uten noe tilbud.

Martin Engeset (H) [12:23:27]: Det er jo slik at dette prosjektet ble vedtatt i 2004. Det har vært gjenstand for en lang utbyggingsprosess, og dette meget viktige pasienttilbudet skulle ha vært tatt i bruk for flere måneder siden. Nå er det slik at gardiner, møbler og sengetepper er på plass, men Riksantikvarens fredningstiltak har utsatt dette på ubestemt tid. Jeg er veldig glad for at statsråden sier at det vil bli fattet en rask avgjørelse. Jeg håper at det

blir en avgjørelse som disse pasientene kan leve med. Og det eneste de kan leve med, er at dette behandlingstilbudet ved Halden sykehus blir tatt i bruk. Men det er jo slik, statsråd, at Riksantikvaren i sitt brev til Miljøverndepartementet 13. september i år skriver:

«Vi ser at dersom Riksantikvaren hadde kommet tidligere inn i bildet, ville situasjonen vært en helt annen for begge parter.»

Det var det som var bakgrunnen for mitt spørsmål til statsråden om Riksantikvarens behandling, for Riksantikvaren innrømmer her at de har kommet altfor sent på banen.

Statsråd Erik Solheim [12:24:41]: Igjen er dette selvsagt en sak jeg ikke kjenner i detalj. Moren min er fra Halden, men for øvrig har jeg ikke detaljkjennskap til denne saken.

Bare noen alminnelige betraktninger: Det ene er at fredning ikke er det samme som ikke-bruk. Ved veldig mange av de bygningene vi freder rundt i Norge, er jo nettopp hensikten at de skal fredes og brukes, og brukes på en ny måte. Dette betyr ikke, om nå konklusjonen skulle være at man følger opp Riksantikvarens synspunkter, at det er det samme som at man ikke skal bruke sykehuset. Det skal brukes, og det skal brukes til det som er formålet.

Og så et par andre refleksjoner: Det kan godt være at Riksantikvaren har kommet for sent inn i saken, det vet jeg ikke. Men det som burde ligge representanten Engesets hjerte nær, er jo at dette er statlig bevaring og statlig kulturminnevern. Jeg vil anta at med Høyres ideologi skal det ikke bare være private som gjøre dette, staten har et veldig viktig ansvar for å bidra til denne typen vern. Dette er et eksempel på at man forsøker å utøve det.

Martin Engeset (H) [12:25:40]: Jeg er glad for at statsråden understreker at dette er et statlig ansvar. Det er viktig å ivareta hensynet til kulturminnevern, men hvis staten har et ansvar, blir det også et spørsmål om staten tar ansvar for de betydelige merkostnadene dersom Riksantikvarens innsigelser blir tatt til følge. Det vil da bety at man vil måtte gå i gang med en ny lang byggeprosess, med et betydelig antall millioner i ekstrakostnader. Hvem skal ta ansvar for å dekke den regningen? Er det pasientene i Østfold, som da skal få et dårligere tilbud andre steder, fordi man skal frigjøre penger til disse ekstrakostnadene? Det er en bekymring som sykehusstilbudet i Østfold nå har, knyttet til dette prosjektet.

Statsråd Erik Solheim [12:26:32]: De synspunktene Engeset her kommer med, vil være typiske synspunkter i veldig mange vernesaker, og er en del av grunnlaget for den beslutningen som må tas. Selvsagt vil ambisjonen her være, dersom det fattes et vernevedtak, at vern skal ha så minimal innvirkning som mulig på de andre viktige samfunnshensynene som Engeset framhever. Dette vil være en del av den beslutning som må tas – igjen, meget raskt.

S p ø r s m å l 7

Robert Eriksson (FrP) [12:27:18]: «Ifølge VG og Trønder-Avisa den 9. oktober ble en svensk elgjeger (61) angrepet og drept av bjørn natt til mandag 8. oktober i Valsjöbyn i Sverige, bare noen kilometer fra Lierne kommune i Nord-Trøndelag. To menn ble angrepet og skadd av bjørn i Härjedalen i Sverige søndag 14. oktober. Dette var det andre bjørneangrepet i området på under en uke. Disse hendelsene har ført til økt utrygghet blant innbyggerne i Lierne kommune.

Vil statsråden ta initiativ for å få til en felles forvaltning mellom Norge og Sverige?»

Statsråd Erik Solheim [12:27:55]: La meg først få lov til å gi spøreren honnør for å ta opp en sak som det selvsagt er et meget sterkt lokalt engasjement for i Lierne, men også mange andre steder. At folk føler frykt på basis av de bildene og de tv-opptakene vi har sett, har jeg den aller, aller største forståelse for.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 for 2003-2004, Rovvilt i norsk natur, inngikk Stortinget et bredt forlik om rovviltpolitikken. Det ble klargjort at Norge skal ha et visst antall ynglinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv. Regjeringen legger dette forliket til grunn, og det skal følges opp på alle nivåer, som jeg også sa i et svar på et tidligere spørsmål i dag.

De rovviltartene som finnes i Norge, er alle i større eller mindre grad i felles bestander med Sverige. Norge og Sverige har begge et ansvar for å sikre at de felles skandinaviske rovdyrbestandene er levedyktige på lang sikt. Dette følger av at begge land har selvstendige forpliktelser i henhold til Bern-konvensjonen.

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er fastsatt til 15 årlige ynglinger. Sverige har fastsatt et langt høyere bestandsmål, med et minimumsmål på 100 årlige ynglinger. Selv om Norge har fastsatt et nasjonalt bestandsmål for bjørn, betyr ikke dette at man kan vurdere bestandssituasjonen i Norge isolert. Bestandsmålet for alle de fire rovdyrartene er utformet ut fra at deler av bestandene har en sammenhengende utbredelse på tvers av landegrensene.

Også virkemiddelbruken preges av at vi deler rovviltbestander med naboland. For bjørn er dyrenes bevegelser over landegrensen mot Sverige av særlig betydning, f.eks. ved vurderingen av om felling eller jakt er skadelig for bestandens overlevelse.

Norge har lang tradisjon for samarbeid med både Sverige og Finland om rovvilt, spesielt innenfor forskning og bestandsovervåkning. Samarbeidet omfatter bl.a. informasjonsutveksling, gjensidige høringer og drøftinger av forvaltningsspørsmål omkring felles bestander, felles finansiering og prioritering av forskning, felles metodikk for bestandsovervåkning og gjensidig tilgang til databaser. Norge og Sverige samarbeider også om et av de mest omfattende forskningsprosjektene på bjørn som finnes i dag.

Et godt forvaltningssamarbeid med Sverige er viktig for å sikre sammenhengende rovviltbestander på tvers av landegrensene og dermed øke sjansen for overlevelse. Det

er imidlertid ikke aktuelt med en felles forvaltning mellom de to landene. Dette følger bl.a. av Norges og Sveriges selvstendige forpliktelser overfor Bern-konvensjonen.

Robert Eriksson (FrP) [12:30:20]: I rovdyrforliket, som statsråden viser til, slås det fast at det skal være en livskraftig beitenæring over hele landet.

I Lierne kommune i Nord-Trøndelag har man i lang tid levd i en situasjon der det har vært en direkte konflikt mellom mennesker og rovdyr. Konflikten har vært stadig voksende de senere årene, spesielt på bakgrunn av hendelser der man har funnet bjørn i innmark, og der bjørn har kommet stadig nærmere hus og befolkning. Ja, enkelte har faktisk sett bjørn inne på gårdsplassen. Bjørnen har også beveget seg nærmere tettbygde strøk og boligområder.

I de tilfeller der det er direkte konflikt mellom mennesker og rovdyr, hvem mener statsråden skal ha forrang – rovdyr eller befolkningen som har slått seg ned der, og som har hatt sitt livsgrunnlag der over lang, lang tid?

Statsråd Erik Solheim [12:31:12]: Det sier seg jo selv at der det eksisterer en direkte trussel mot menneskers liv og helse, har mennesket forrang. Det anser jeg som en absolutt selvfølge, hevet over enhver diskusjon.

Samtidig er det å ta vare på naturarven, det biologiske mangfoldet, som for Norges del er å ta vare på de fire store rovdyrartene, en veldig sentral målsetting for denne regjeringen. Det er et vesentlig internasjonalt miljømål. Norge er flink til å be andre land om å verne sine ulike naturtyper. Vi må også ta vår selvstendige del av det ansvaret. I det ligger også de forpliktelsene vi har overfor Bern-konvensjonen. Norge har et selvstendig ansvar for å gjøre det.

Jeg er veldig innstilt på det representanten spør om, nemlig et mye tettere samarbeid med Sverige på disse områdene – også med Finland. Vi trenger mer nordisk samarbeid, men vi har likevel et selvstendig ansvar for å ivareta våre internasjonale forpliktelser når det gjelder mangfoldet i naturen, her også rovdyr.

Robert Eriksson (FrP) [12:32:20]: I rovdyrforliket er det jo, som statsråden har vært inne på, spesifikke bestandsmål. Men det sies lite om hvor lang tid man skal bruke på å nå de målene som er satt.

Så lenge bestandene måles i antall ynglinger og ikke i antall dyr, vil jeg stille statsråden følgende spørsmål: Vil statsråden på den bakgrunn tillate at det tas ut flere hann-dyr? Vil det bli vurdert om det skal brukes lengre tid på å nå de vedtatte målene? Eller vil statsråden vurdere bestandsmålene i et helt nytt perspektiv når man får inn flere DNA-bevis som viser at det faktisk er flere dyr enn man først antok?

Statsråd Erik Solheim [12:33:03]: Vi vil selvsagt basere alle beslutninger på best tilgjengelig vitenskapelig grunnlag. Det er jo fantastisk hvor god informasjon man har om disse tingene – hvor mange ynglinger eller hvor mange kull som kommer, osv. Vi vil selvsagt basere oss

på det, og så, hvis nye teknikker gjør ny informasjon tilgjengelig, vil vi basere oss på det.

At dette er et konfliktfylt område, er enhver som har reist rundt i Norge, fullstendig klar over. Vi må finne de nødvendige kompromissene som gjør at mennesket kan leve på en trygg måte også med utmarksnæringer i utsatte områder, men da slik at vi tar vare på vår del av naturarven, som her er rovdyr. Så får vi søke de kompromissene. Jeg tror ikke vi er tjent med at Stortinget stadig finner fram til nye kompromisser. Nå har vi altså et rovdyrkompromiss som er tre år gammelt. La nå det få virke. La oss basere våre beslutninger på det i en periode, og så kan vi trekke konklusjoner på basis av de erfaringene vi høster.

S p ø r s m å l 8

Fra representanten Arne Sortevik til samferdselsministeren:

«Før Stortinget har behandlet og vedtatt endring av vegtrafikkloven, er det utarbeidet forskrifter til nye bestemmelser om kjøre- og hviletid. Forskriftene skal gjelde fra 1. august 2007 for alle som kjører godstransport med lastebil med totalvekt over 3,5 tonn. I tillegg til stor iver etter å drive EU-tilpasning har norske myndigheter også skjerpet forskriftene med særnorske tiltak.

Hvordan vil statsråden sikre at nye kjøre- og hviletidsbestemmelser på en god måte tar hensyn til særnorske forhold i transportnæringer?»

S p ø r s m å l 9

Fra representanten Borghild Tenden til samferdselsministeren:

«Tradisjonell privatbilbruk er i ferd med å kvele de norske storbyene, spesielt i rushtiden. Kollektivsatsing i våre største byer er selvsagt viktig, men i tillegg til kollektivsatsing er det en internasjonal trend å øke investeringene innen Intelligente TransportSystemer (ITS). Innenfor ITS defineres også bildeling, dvs. korttidsleie av bil i by.

Synes statsråden dette er en spennende trend, og hva vil hun i så fall gjøre for å tilrettelegge for dette i våre største byer?»

S p ø r s m å l 10

Fra representanten Svein Roald Hansen til samferdselsministeren:

«EU-kommisjonen la den 25. september i år fram en grønnbok om transportpolitikken i byene som omhandler ulike sider ved de økende trafikkproblemene i større byer, som framkommelighet, miljøproblemene, sikkerhet og finansiering. Grønnboken er ute på høring fram til 15. mars 2008. Kommisjonen vil deretter fremme konkrete forslag som også kan ha EØS-relevans.

Hva vil statsråden gjøre for at det kan bli en bred debatt om de problemstillinger som reises også i Norge som grunnlag for norske innspill?»

S p ø r s m å l 11

Fra representanten Ola T. Lånke til samferdselsministeren:

«Skolefritidsordningen ved Okstad skole i Trondheim ville nylig reise på tur til Røros, men NSB sa nei til å frakte en gruppe med 58 skoleelever på toget. I stedet måtte SFO leie en egen buss til årets høsttur, noe som også medførte en dyrere reise. NSBs informasjonssjef svarer i Adresseavisen at de ikke ønsker større grupper på toget enn de har kapasitet til, og at de ikke har vogner og materiell stående som ikke er i bruk.

Hva kan statsråden gjøre for at NSB i større grad kan imøtekomme slike behov?»

S p ø r s m å l 12

Fra representanten Dagfinn Sundsbø til samferdselsministeren:

«Et flyselskap som opererer fra Gardermoen, avviste nylig en funksjonshemmet fra å gjennomføre en forhåndsbestilt reise. Funksjonshemmede brukere av Flytoget opplever at de blir bedt om å vente til senere avganger fordi det ikke er tid til å trekke ut handikaprampen på toget.

Hvilke reaksjonsformer er tilgjengelige mot transportører som ikke legger til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne kan benytte deres tilbud, og hva vil statsråden gjøre for å fremme utvikling av et universelt utformet transporttilbud?»

S p ø r s m å l 13

Fra representanten Anne Margrethe Larsen til samferdselsministeren:

«I høstens valgkamp ble det kunngjort at flere av de lokale trafikkstasjonene skal bestå, en positiv nyhet for distriktene. Brukertilgjengelighet og et helhetlig tilbud er viktig for innbyggerne. Trafikkstasjonen i Flekkefjord har ti ansatte. De får beholde sine tilbud, men disse er betydelig redusert mht. hallkontroll og oppkjøring av motorsykel og traktor, som nå må skje i Kristiansand.

Kan statsråden gi trafikkstasjonen et mer helhetlig innhold, med mulighet for ambulerende sensor eller nevnte sertifikater på stedet?»

S p ø r s m å l 14

Fra representanten Arne Sortevik til samferdselsministeren:

«Gjenstående arbeid med høydeutbedring i Haukelitunnelen og Røldalstunnelen medfører store problemer for transportnæringslivet og for næringslivet. Periodevis stengning, dårlige omkjøringsløsninger og mangelfull informasjon gir store forsinkelser, redusert sikkerhet samt konsekvenser mht. kjøre- og hviletidsbestemmelser. Dette prosjektet fremstår fortsatt som et skandaleprosjekt.

Vil statsråden straks sørge for at midlertidige løsninger blir forbedret og fremdriften forsert i samarbeid med berørte parter?»

S p ø r s m å l 1 5

Fra representanten Finn Martin Vallersnes til samferdselsministeren:

«E134 er vegpulsåren mellom Østlandet og Sør-Vestlandet. Det pågår oppgradering i både Haukelitunnelen og Røldalstunnelen. På grunn av snø blir omkjøringsvei nå stengt. Timelange ventetider i begge tunneler er dårlig varslet og påfører uholdbare forsinkelser, og rammer særlig næringstrafikken.

Hva gjør statsråden for å sikre en tilfredsstillende og oppdatert informasjon og varsling for trafikantene?»

S p ø r s m å l 1 6

Fra representanten Hans Frode Kielland Asmyhr til samferdselsministeren:

«Statsråden hevder i brev til undertegnede at trafikken på tognettet i Oslo-området nå er så tett at det ikke er mulig å gjennomføre selv de minste endringer i rutetabellen. Da rutetabellen ble endret i juni førte dette til en forverret situasjon for reisende fra enkelte stasjoner. Den samferdselsmessige situasjonen i Oslo-området er kaotisk. I en slik situasjon må lokaltog ha forrang på tognettet.

Vil statsråden bidra til et godt rutetilbud på tognettet i Oslo-området ved at lokaltrafikken får forrang?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 17 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 1 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Hans Olav Syversen til justisministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:34:35]: «Det har i lang tid vært arbeidet med å styrke rettssikkerheten der små barn dør plutselig. BARNEDØDSÅRSAKSPROSJEKTET har kommet med en lang rekke anbefalinger for å forbedre rutiner ved plutselig død i sped- og småbarnsalder. Dette er blant annet viktig for å gi foresatte god informasjon og ikke minst for å ivareta barnas rettssikkerhet. Forslagene har nå ligget til vurdering i svært lang tid.

Når vil Regjeringen konkludere og dermed sikre barna på en bedre måte enn i dag?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:35:15]: Oppfølginga av barnedødsårsaksprosjektet er en viktig sak, og det har vært en vanskelig sak. I arbeidsgruppa som har vurdert oppfølginga av prosjektet, var det som kjent representanter både fra helsemyndighetene og fra påtalemyndighetene. Som kjent har helsetjenesten og politiet i utgangspunktet to helt ulike formål. Det er i utgangspunktet helt

fremmed for helsepersonell å utlevere ellers taushetsbelagte opplysninger til politiet i etterforskningsøyemed, fordi helsepersonells fremste oppgave er å forebygge og behandle sjukdom. Vern av sensitive pasientopplysninger er en viktig del av dette. Forståelsen av helsepersonells taushetsplikt er én av grunnene til at det har vært vanskelig å følge opp dette prosjektet. Men her har vi forsøkt å se rundt dette, av hensynet til barna.

Regjeringa har nå besluttet at det skal gis et obligatorisk tilbud om dødsstedsundersøkelse i regi av helsetjenesten i alle tilfeller av plutselig, uventet sped- og barnedød, dvs. der barn i aldersgruppa 0–3 år dør. Det er obligatorisk for helsetjenesten å gi et slikt tilbud til foreldrene, men foreldrene kan takke nei til tilbudet. De særskilte teamene som skal gjøre slike undersøkelser, skal ikke yte helsehjelp til foreldrene. Slik helsehjelp skal ivaretas av den ordinære kommunehelsetjenesten eller av spesialisthelsetjenesten, slik det er i dag. Det må likevel legges til grunn at avklaring av dødsårsak vil være i foreldrenes interesse.

Dødsstedsundersøkelsen skal gjennomføres av særskilte team som helsetjenesten skal opprette. Teamene må ha tilstrekkelig kompetanse til å avdekke fakta i saka, både på bakgrunn av de fysiske forholdene på dødsstedet og på bakgrunn av opplysninger fra foreldrene om barnets sjukehistorie og symptomer. Undersøkelsen skal gjennomføres snarest mulig og senest innen 48 timer etter at døden er konstatert. Dødsstedsundersøkelsen anses som en del av omsorgen for det døde barnet, og resultatet fra undersøkelsen skal skrives i barnets journal. Hensikten med undersøkelsen er å bidra til å fastsette dødsårsaken. Dette er en nødvendig forutsetning for å kunne bruke den internasjonale diagnosen krybbedød. Undersøkelsen vil også kunne tilføre kunnskap som kan få betydning i forebyggende sammenheng.

Dersom dødsstedsundersøkelsen viser at dødsårsaken kan skyldes en straffbar handling, skal helsepersonellet gi melding til politiet om dette. Det er derfor nødvendig med forskriftsendringer for å gjennomføre tilbud om dødsstedsundersøkelse. Jeg tar sikte på at det høringsnotatet kan sendes på alminnelig høring helt i begynnelsen av 2008, med tre måneders høringsfrist.

Jeg viser for øvrig til at ordningen om dette også er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 for 2007-2008.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:38:12]: Jeg er veldig glad for det svaret som helseministeren her gir, og at – hva skal en si – de interessemotsetninger som tidligere har vært mellom justissektoren og helsesektoren, ser ut til å ha fått sin løsning.

Helseministeren sier at det skal opprettes særskilte team, og at det skal skje i regi av helsetjenesten. Da blir mitt oppfølgingsspørsmål: Vil man i disse teamene sikre at det også er rettsmedisinsk kompetanse?

Statsråd Sylvia Brustad [12:38:54]: Vi vil sikre at det personell vi mener må være på stedet i slike tragiske situasjoner, er med. Vi har ennå ikke utformet alle detaljer omkring dette i det vi har lagt fram for Stortinget til be-

(Statsråd Brustad)

handling. Men så fort Stortinget har gjort sine vedtak, vil vi iverksette dette, sende forskrift ut på høring osv. Det er klart at vi må bemanne dette slik at vi ivaretar alle de hensyn vi skal ivareta, også det som er hovedsaken her, nemlig å finne årsaken til at et barn dør helt plutselig.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:39:30]: Det er jeg glad for. Statsråden skjønner vel ut fra mitt spørsmål hva jeg synes i sakens anledning. Det er greit.

Jeg har egentlig et siste spørsmål. Dødsfall i denne situasjonen skjer heldigvis ikke så ofte. Samtidig er det oftere enn vi kanskje liker å forestille oss. Det som uansett er viktig, er at de som utgjør teamene, får bygd opp kompetanse også gjennom erfaring, ikke minst. Spørsmålet mitt er: Ser man for seg – mulig det ikke er avklart – at dette skal være få team som får anledning til å gå inn i flere saker, slik at de gjennom sitt eget arbeid utvikler erfaring og dermed også kompetanse til å kunne gjøre jobben bedre og bedre etter som tiden løper?

Statsråd Sylvia Brustad [12:40:37]: Som sagt: Vi har ikke tatt stilling til den endelige utformingen av hvordan dette skal se ut, men det som er helt klart, er at vi ikke skal ha mange team. Det må være noen team som har den beste ekspertisen på det vi her snakker om, som sjølsagt kan mye om det, og som vet hva som må gjøres. Det ligger i saken.

Så tar jeg med meg Syversens meninger og tanker omkring hvem som bør være med i den videre prosessen, og så skal vi prøve å sette opp dette – hvis Stortinget går for dette, og det håper jeg jo virkelig – på en slik måte av vi greier å avdekke flere enn det vi gjør i dag i slike tragiske situasjoner.

Presidenten: Spørsmålene 19 og 20 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 2 1

Harald T. Nesvik (FrP) [12:41:39]: Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til den ærede helse- og omsorgsminister:

«I Adresseavisen kan vi 17. oktober 2007 lese om ei 36 år gammel dame fra Kristiansund som lider av overvekt og har et stort behov for å få hjelp i spesialisthelsetjenesten. Jenta som står frem i avisen, har en BMI på hele 43, og burde dermed oppfylle kravet om å få rett til nødvendig helsehjelp. Det har blitt antydning at ventetiden vil kunne bli så lang som ett år før utredning i spesialisthelsetjenesten. Mener statsråden at dette er akseptabelt?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:42:16]: Jeg vil først understreke at pasienter fra den pasientgruppen spørrener her viser til, er sikret rett til vurdering og nødvendig behandling gjennom pasientrettighetsloven på lik linje med andre pasienter. I loven slås det som kjent fast at alle som er henvist til sjukehus, har rett til å få sin helsetilstand vurdert innen 30 virkedager, og at en medisinsk faglig vurde-

ring av hver enkelt pasient skal være avgjørende for om, når og hva slags behandling som skal tilbys. Pasienter som er vurdert å ha en så alvorlig helsetilstand at den gir rett til nødvendig helsehjelp, skal også tildeles en individuell frist for når behandlingen skal skje. Dersom den behandlingsfristen overskrides, kan pasienten ha rett til behandling hos privat tilbyder eller i utlandet.

Det er de regionale helseforetakene, som spørrener kjenner godt til, som har sørge for-ansvaret. Dermed er det også de som må sikre at tjenestetilbudet har tilstrekkelig kvalitet og omfang til å ivareta disse forpliktelsene, og dessuten at det gjøres en skikkelig og helhetlig prioritering.

Jeg er imidlertid opptatt av å sikre at denne pasientgruppen tilbys et likeverdig og helhetlig behandlingstilbud av høy kvalitet. Jeg er kjent med at det er etablert et utviklingsarbeid mellom de regionale helseforetakene for bl.a. å sikre riktig prioritering også av denne pasientgruppen.

Pasienter med alvorlig overvekt er ingen ensartet pasientgruppe. Det er pasienter som ofte har en sammensatt sjukehistorie, mange trenger ofte langvarig oppfølging, og de har ofte behov for ulike tiltak. De seinere årene har de regionale helseforetakene opprettet egne sentre for fedmebehandling i hver region. Disse er tverrfaglig bemannet og tilbyr et bredt spekter av behandlingsformer. Vi vet også at årsakene til overvekt kan være mange og sammensatte. Etter behandlingen vil det for mange være nødvendig med langvarig og, for noen, livsvarig omlegging av egen livsstil. Det er sjølsagt en krevende prosess. Flere av de regionale sentrene for fedmebehandling legger derfor vekt på at tverrfaglige team skal utrede pasientene svært grundig før selve behandlingen, og at behandling og oppfølging skjer, sjølsagt, i nært samarbeid med pasienten.

For fem år siden ble det ikke utført mange kirurgiske inngrep mot fedme. Tallet på fedmeoperasjoner har økt betraktelig siden 2004. Dette er i tråd med den medisinske forståelsen av overvekt og fedme som helseproblem. De siste årene har spesialisthelsetjenesten kommet langt i å utvikle behandlingsforløp for sjukelig overvektige pasienter, men det er fremdeles mye å gjøre på dette feltet.

Foruten operasjoner mot overvekt har vi tilbud om livsstilsbehandling gjennom et forsknings- og utviklingsprosjekt i Helse Midt-Norge. For pasienter som henvises til behandling for sjukelig overvekt i Helse Midt-Norge, arbeides det nå for å få til en omorganisering av utredning og diagnostikk i helseforetakene. Det innebærer at fagområder samarbeider i en tverrfaglig poliklinikk. Hensikten med dette er å utrede, diagnostisere og sette i gang et tilpasset behandlingsforløp i samarbeid med pasienten og primærhelsetjenesten så tidlig som overhodet mulig. Status på området pr. i dag er at Helse Nord-Trøndelag HF har en tilsvarende ordning for pasienter som skal til kirurgisk behandling ved St. Olavs Hospital HF, som er i gang med planlegging av en tverrfaglig poliklinikk.

Helseforetakene i Helse Midt-Norge har opplyst at utredningstida for kirurgi skal være på maksimalt tre–seks måneder. Oppstartskurs i regi av Regionalt senter på

St. Olavs Hospital har en ventetid på tre måneder i gjennomsnitt. Oppstartskurset varer totalt 15 timer og handler om behandlingstilbud, livsstilsendringer og sosiale rettigheter.

Selv om jeg i denne spesielle saken ikke kjenner alle detaljene – jeg kjenner den fra media og fra det spørreeren nå har referert til – vil jeg orientere Helse Midt-Norge om denne diskusjonen, slik at de kan påse at pasienten, hvis de opplysninger som har kommet fram, er riktige, mottar det tilbudet hun har krav på i henhold til pasientrettighetsloven, fordi de også har opplyst at ventetiden til dette oppstartskurset for behandling av sjukelig overvekt i gjennomsnitt er tre måneder. Pasienten har sjølsagt også mulighet til å benytte seg av retten til det frie sjukehusvalget dersom hun opplever at det er lang ventetid på det sjukehuset hun er henvist til.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:46:43]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg vet at statsråden er opptatt av denne gruppen, og at det gjøres en del. Spørsmålet er bare: Hvor raskt kan vi komme i mål? Vi snakker nærmest om en pandemi på disse områdene, for vi ser faktisk over hele verden at man har en svært negativ utvikling knyttet til overvekt.

I henhold til den artikkelen som undertegnede har referert til i sitt spørsmål, har hun fått hjelp for en rekke fysiske plager. Så står det:

«Men når det gjelder overvekt er beskjeden klar: Til St. Olavs Hospital kommer hun ikke til utredning før om ett år.»

Det er jo i den forbindelse – dersom disse opplysningene er riktige – at det etter min mening er helt åpenbart at dette nærmest vil være et brudd på de pasientrettighetene som man allerede har, knyttet til denne gruppen.

Så spørsmålet mitt til statsråden er da selvfølgelig: Vil statsråden ta kontakt med Helse Midt-Norge, som her er sagt, slik at i hvert fall denne saken kan bli vurdert i en sådan sammenheng?

Statsråd Sylvia Brustad [12:47:51]: Ja, det vil jeg. Jeg vil ta kontakt med Helse Midt-Norge og sørge for at de påser at pasienten får det tilbud hun har krav på i henhold til pasientrettighetsloven, gitt at de opplysningene vi har fått framstilt, stemmer.

Når det gjelder det generelle – som også representanten Nesvik tar opp – er jeg helt enig i at det er kjempeutfordringer knyttet til sjukelig overvekt, fedme og den utviklinga vi ser på det området. Det betyr at vi må drive et mye mer aktivt forebyggende helsearbeid. Det er derfor undertegnede med flere både har snakket om og prøvd å gjøre mye når det gjelder fysisk aktivitet, kosthold mv. For hvis vi ikke greier å bremse den utviklinga vi nå ser, kan det faktisk bli så ille at den generasjonen som vokser opp nå, er den første generasjonen som lever kortere enn sine foreldre. Vi kan ikke sitte stille og se på den utviklinga som skjer på dette området, verken i Norge, i Europa eller i store deler av verden for øvrig. Derfor er også Regjeringas fokus på forebyggende helsearbeid så sterkt framme som det faktisk er.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:48:53]: Jeg takker nok en gang statsråden for svaret. Jeg kan stille meg fullt og helt bak både det som må gjøres, og det man faktisk gjør på en del områder.

Det som imidlertid er litt viktig, er at vi har et vell av forskjellige typer tiltak, fordi vi som personer også reagerer forskjellig, og tar til oss kunnskap på forskjellige måte. Derfor er det viktig at vi har mange forskjellige typer tiltak og måter som vi kan angripe denne saken på. Helt åpenbart har også de aller fleste av oss et ansvar for egen helse, så det er et krav til oss selv at vi må følge opp på en skikkelig måte. Men så er det også helt klart at enkelte trenger hjelp til å komme i gang med å takle problemet sitt.

Undertegnede er kjent med at man på Tingvoll i Møre og Romsdal har kommet med et innspill som nettopp er et tilbud til overvektige og til personer som er i ferd med å utvikle så stor overvekt at de til og med er i ferd med å falle ut av arbeidslivet. Er statsråden kjent med dette tiltaket, som kan være svært bra både for den enkelte i den nåværende situasjon og som oppfølging? Vil statsråden se nærmere på den saken?

Statsråd Sylvia Brustad [12:50:00]: For det første er jeg enig i at vi må ha et bredt spekter av tiltak. Noe av det viktigste, slik Regjeringa ser det, er at vi starter med ungene våre. Det er derfor vi fokuserer så stort på hva som skjer i barnehager og i skoler, med frukt og grønt og hele den debatten, og fysisk aktivitet, hvor vi nå har utvidet den andelen for inneværende skoleår, for å nevne noen få tiltak.

Når det gjelder spørsmålet om Tingvoll spesielt, er jeg godt kjent med den saken. Det er mange aktører på dette området som nå har meldt sin interesse inn til departementet for å sette i gang med ulike tiltak. Og når det gjelder Tingvoll, ser vi akkurat nå på den saken. Det siste innspillet fra initiativtakerne og kommunen er nå i en siste, avsluttende runde, og vi vil fra vår side komme med en endelig beslutning i den saken i løpet av kort tid.

S p ø r s m å l 2 2

Ivar Kristiansen (H) [12:51:17]: Jeg stiller følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Med fatale følger for eierne ble hvalskuta «Willassen Senior» senket ved kai i Svolvær den 31. august. Ingen beviser mht. hvem som har utøvd dette grove skadeverket, foreligger, noe som medfører at forsikringsselskapet så langt ikke har påtatt seg ansvar i saken. Flere ser på senkingen som et angrep på norsk hvalfangstnæring.

Hva vil statsråden foreta seg for å forhindre at eierne av skuta alene må bære det totale tapet, for en handling som sannsynligvis må anses å være et angrep på en samlet norsk sjøpattedyrnæring?»

Statsråd Helga Pedersen [12:52:07]: Jeg tar selvfølgelig avstand fra enhver form for voldshandling som har til hensikt å skremme norske fiskere og fangstfolk fra lov-

lig og bærekraftig næringsvirksomhet. Fra Regjeringens side tar vi dette svært alvorlig.

Uansett årsak er «Willassen Senior»-forliset en tragedie for rederen, mannskapet og hvalfangstnæringen. Men jeg vil avvente resultatene av politiets etterforskning før jeg kommenterer omstendighetene rundt forliset nærmere, herunder hva Regjeringen eventuelt vil foreta seg overfor eierne av skuta.

For fiskerinæringen er det uansett viktig at den er best mulig rustet til å tåle de økonomiske konsekvensene av et forlis, enten det skyldes uhell eller sabotasje. Det finnes forsikringsordninger som dekker begge forhold, og det er rederens ansvar å sørge for å ha det.

Ivar Kristiansen (H) [12:53:03]: La meg først si at jeg er litt overrasket over svaret, for det står litt i kontrast til det statsråden tidligere har gitt uttrykk for, at man vil gjøre det som er mulig for å hjelpe dem som er berørt av denne handlingen, det være seg sabotasje eller annen kriminell handling som er årsaken til at skuta bevisst ble senket. Jeg tar for gitt at departementet er klar over at en politietterforskning tar lang tid. Det kan ta svært lang tid. Det er allerede gått to måneder, og politiet er ikke i stand til å påvise hva som er årsaken til senkingen – om det er en bevisst sabotasje fra utenlandsk hold, som noen faktisk direkte har påtatt seg ansvaret for, eller om det er annet skadeverk. Derfor, av hensyn til selskap, eiere, ansatte, lokalsamfunn: Vil statsråden nå ta initiativ, på grunn av hast, til å få på plass en statlig garanti – gjerne i samarbeid med forsikringsselskap?

Statsråd Helga Pedersen [12:54:13]: La meg bare understreke at jeg følger denne saken veldig nøye, men jeg er også opptatt av å være ryddig i framgangsmåten.

«Willassen Senior»-forliset er ikke et unikt eksempel. «Nybræna» ble senket ved kai i 1992. Den gang dekket kaskoforsikringen utgiftene med å få båten i drift igjen, da senkingen ble ansett som grovt skadeverk. Senere ble Paul Watson dømt for å ha vært medskyldig i senkingen av «Nybræna». Det er mange organisasjoner som er mot hvalfangst, og som vil ta æren for at grovt skadeverk er

gjort på en hvalskute. Det er fryktelig vanskelig å fastslå om det er riktig, eller om det er bare skryt. Det er ikke dokumentert at Agenda 21 står bak senkingen av «Willassen Senior», selv om organisasjonen hevder det. Dersom politiet konkluderer med at det er grovt skadeverk som ligger bak, og man ikke vet hvem som har forårsaket det, vil forsikringsselskapet formodentlig dekke skaden over kaskoforsikringen, som jo «Willassen senior» har.

Ivar Kristiansen (H) [12:55:24]: Jeg er enda mer overrasket etter å ha hørt fiskeri- og kystministeren svare for andre gang, for man burde vite at selskapet i mellomtiden antakelig kommer til å gå til grunne, til glede for sabotørene. Det burde departementet ta på litt større alvor enn dette svaret gir uttrykk for. Det er kun til glede for sabotører som begår skadeverk. Sannsynligvis er det i dette tilfellet, uten at vi vet noe, et angrep på den totale, sammenhengende norske hvalfangstnæringen. Man kan ikke stille seg sånn i Norge at selskapet og utøverne skal gå økonomisk til grunne i påvente av en politietterforskning som vi vet er komplisert, og som kommer til å ta tid. Derfor gjentar jeg mitt spørsmål: Vil statsråden, eller vil hun ikke, i påvente av at etterforskningen bringes til en ende, ta et initiativ til å få på plass en garantiordning som gjør at selskapet kan drives videre, slik at ansatte, eiere og lokalsamfunn kan gå en tryggere fremtid i møte? Alternativer er å gå til grunne.

Statsråd Helga Pedersen [12:56:32]: Jeg kan bare gjenta at jeg kommer til å følge denne saken nøye, men jeg kan ikke som fiskeri- og kystminister forhåndskonkludere på politiets etterforskning. Jeg kan ikke gå ut og konkludere med at båten har vært utsatt for sabotasje, så lenge politiet ikke har konkludert med det. Så jeg vil avvente politiets etterforskning før jeg eventuelt tar stilling til hva departementet skal gjøre i denne saken.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.
